

תקנים של מוצרי תינוקות וילדים - מדיניות ופיקוח

כתיבה: מריה רבינוביץ' | אישור: יובל וורגן | עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת
תאריך: י"ב באב תש"ף, 2 באוגוסט 2020

סקירה

תוכן עניינים

1	תמצית	1
4	תקינה ותקנים בישראל: הגדרות ומדיניות	1
5	מדיניות	
7	תהליך התקינה	2
9	סוגיית ההשתתפות של גורמים ממשלתיים בהליכי התקינה	
11	תקנים רשמיים של מוצרי תינוקות וילדים	3
13	תקנים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים – פיקוח ואכיפה	4
14	4.1 פיקוח בשווקים	
19	4.1.1 הליכי אכיפה	
21	4.1.2 יידוע הציבור	
21	4.1.3 המפקחים של מינהל התקינה	
21	4.2 פיקוח בשלב היבוא	
26	תקנים מחייבים של מוצרי תינוקות וילדים	5
28	תקנים וולונטריים של מוצרי תינוקות וילדים	6
30	יבוא אישי ותקינה של מוצרי תינוקות וילדים	7
32	סיכום ונקודות מוצעות לדין	8
34	נספח 1: תקנים ישראליים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים	

תמצית

מסמך זה נכתב עבור הוועדה לזכויות הילד של הכנסת, והוא עוסק בתקנים ישראלים למוצרי תינוקות וילדים, ובעיקר בהיבטים של מדיניות ופיקוח.

במסמך יובא הסבר על סוגי התקנים ואופן קביעתם ועל הפיקוח על המוצרים שחלים עליהם תקנים רשמיים, ויוצגו נתונים על הליכי הפיקוח בשווקים מקומיים ובשלב היבוא של מוצרים לישראל.¹

נדגיש כי במסמך לא נדון הנושא של צעצועים מסוכנים ואסורים (שמוגדרים בצו על מצרכים ושירותים) (איסור ייצור, יבוא ומכירה של צעצועים מסוכנים), התשמ"ז (1986) ולא נדונים תקנים של תמרוקים ומוצרי מזון.

נציין כי תהליך כתיבתו של מסמך זה החל בשנת 2019, במהלך כהונת הכנסת ה-21, לפי בקשתה של חברת הכנסת באותה העת עידית סילמן. לפיכך, מרבית הנתונים שמוצגים בו התקבלו ועובדו במחצית השנייה של שנת 2019. הוועדה לזכויות הילד לא פעלה במהלך כהונתן של הכנסת ה-21 והכנסת ה-22, וכתיבת המסמך נמשכה עד תחילת פעילותה של הוועדה בכנסת ה-23. עם זאת, חלק לא מבוטל מהנתונים במסמך מתייחס לשנים אחדות, ולפיכך הנתונים משקפים תמונה רב-שנתית מהימנה של הטיפול בנושא.

מן המצאים במסמך זה:

לחלק גדול מן המוצרים לתינוקות וילדים יש תקנים, אך מבחינת חובת העמידה בדרישות התקן יש להבחין בין סוגי התקנים: **"תקנים רשמיים"**, אשר המוצרים שהם חלים עליהם חייבים לעמוד בדרישות התקן ויש לגביהם מנגנוני אכיפה ופיקוח של הממונה על התקינה במינהל התקינה שבמשרד הכלכלה והתעשייה (להלן: מינהל התקינה); **"תקנים וולונטריים"** – תקנים שלא הוכרו כתקנים רשמיים ומוגדרת בהם דרך נאותה לייצור מוצר או את תכונותיו הרצויות, והם אינם בפיקוח של גוף רשמי כלשהו; **"תקנים מחייבים"** – תקנים שנקבע בחוק שהפיקוח על העמידה בהם הוא באחריות משרדי ממשלה.

מינהל התקינה מכניס לקבוצת התקנים למוצרים לתינוקות וילדים תקנים למוצרים שמיועדים לילדים עד גיל 14. מינהל התקינה מסר רשימה של יותר מ-30 תקנים רשמיים למוצרים אלו, והיא מתחדשת מעת לעת, כאשר נקבעים תקנים חדשים. יש גם תקנים שאינם נחשבים ליעודיים למוצרי ילדים ולכן לא נכנסו לרשימה זו (למשל תקן למשקפי שמש, אשר נוגע לילדים ולמבוגרים כאחד).

אין לגורמי מינהל התקינה ומכון התקנים נתונים על מספר התקנים הוולונטריים הייעודיים למוצרי תינוקות וילדים. לפי מינהל התקינה, למוצרי התינוקות והילדים העיקריים יש תקנים רשמיים.

תהליכי התקינה ועדכון תקנים

יש מוצרי תינוקות וילדים שיש להם תקנים רשמיים, תקנים מחייבים או תקנים וולונטריים, אך יש גם מוצרי ילדים שאין להם תקנים כלל. אין לגורמי מינהל התקינה ומכון התקנים רשימת מוצרי תינוקות וילדים שאין להם תקנים. היוזמה

¹ לצד העבודה על מסמך זה נאסף במרכז המחקר והמידע של הכנסת מידע על מנגוני תקינה מקבילים למוצרי ילדים ותינוקות במדינות אחרות ועל תפקידה של התקינה במניעת היחשפות לחומרים מסוכנים במהלך השימוש במוצרים. מידע זה טרם התפרסם במסמך.

לתקינה חדשה ולשינויים בתקנים קיימים עשויה להגיע מכל אדם או גורם במשק למכון התקנים – הגורם בעל הסמכות הבלעדית לתקינה בישראל. במכון מתנהל תהליך קביעת התקן באמצעות ועדות תקינה שמופעלות לצורך תקינה בענף מסוים או בתחום מסוים (ועדות מרכזיות).

התקנים הרשמיים במדינת ישראל צריכים להיות תואמים לתקנים הבין-לאומיים הנוהגים במדינות המפותחות, ולכן יש לאמץ כתקנים הרשמיים בארץ תקנים בין-לאומיים מקובלת ללא שינוי ככל האפשר. ואכן, רוב התקנים בישראל אומצו משווקים גדולים כמו ארה"ב ואירופה.

תהליכי התקינה אורכים לעיתים זמן ממושך שעשוי להגיע לכמה שנים (שלוש שנים ואף יותר). עדכון התקנים הקיימים והתאמתם לשינויים בתקנים בין-לאומיים לא תמיד נעשה בזמן שהוקצב לכך ובמקביל להליכי העדכון בחו"ל. יש הטוענים כי מצבים אלו גורמים בין היתר להגבלת יכולתם של יבואנים להביא לישראל מוצרים חדשים שעומדים בדרישות של התקנים המתקדמים בחו"ל אך אינם מתאימים לתקנים הלא-מעודכנים בארץ, וכך עלול להיווצר מצב שהצרכנים הישראלים אינם זוכים להשתמש במוצרים חדשניים יותר, העשויים להיות איכותיים ובטוחים יותר (וייתכן שגם משתלמים יותר מבחינה כלכלית).

סוגיה נוספת שנסקרה במסמך בהקשר של תקינה ועדכון תקנים היא ההשתתפות של גורמי משרד הבריאות בהליכים האלה. מהמידע שמסרו גורמי משרד הבריאות עולה כי הם אינם בעלי תפקיד ייעודי בתהליכי התקינה ואינם משתתפים דרך קבע בדיונים על תקנים למוצרי תינוקות וילדים, אף שלעיתים השתתפותם חשובה בשל אופי המוצר והשפעתו האפשרית על בריאות הציבור. לא נקבע שמשרד הבריאות הוא בעל תפקיד רשמי קבוע בהליכי תקינה, והוא מוזמן על פי הצרכים של ועדות התקינה. בשל כך אין לו תקציב ייעודי, נוהל עבודה וכוח אדם בתחום (להרחבה ראו [פרק 2.1](#)).

פיקוח על העמידה של המוצרים בדרישות התקן

סמכויות הפיקוח של הממונה על התקינה והמפקחים שהוא מינה חלות על כל המוצרים שיש להם תקנים רשמיים. פעולות הפיקוח נחלקות לשני סוגים לפי זירת הפיקוח: פיקוח בשווקים או בנקודות מכירה קמעונאיות בארץ; פיקוח בשלב היבוא על סחורות המיובאות תחת תקנים רשמיים בכניסה לארץ (כגון בנמלים). המוצרים נבדקים לפי הסעיפים הרשמיים של התקן שחל עליהם, שלרוב מפורטות בהם הדרישות בנוגע לחומרים מסוכנים ודרישות הבטיחות של המוצר.

על פי מינהל התקינה, מינואר 2016 עד אוגוסט 2019 נערכו 4,283 פעולות פיקוח בשווקים, ונבדקה בהן גם עמידה של מוצרי תינוקות וילדים בדרישות התקנים. 469 מוצרי תינוקות וילדים נשלחו לבדיקות של מכון התקנים מחשש לאי-התאמה לדרישות. מתוכם, ב-197 מוצרים (כ-42%) נמצאו אי-התאמות לתקן הרשמי; **מתוכם, לגבי 102 מוצרים נפתחו הליכים פליליים עקב גילוי ליקויים חמורים.**

במינהל התקינה אין פילוחים זמינים של הסיבות לאי-התאמה לדרישות התקן במוצרים שנבדקו בשווקים ושנמצאו בהם ליקויים, לכן **אין לדעת מהנתונים שהתקבלו אם המוצרים נדחו עקב הימצאות חומרים מסוכנים בהם, עקב**

אי-התאמה לדרישות בטיחות או משתי הסיבות גם יחד. המצב נובע מכך שאין מערכת ממוחשבת לרישום ומעקב על תהליכי הפיקוח בתחום התקנים הרשמיים במינהל התקינה.

כמו כן, שיעור הליקויים שהתגלו במוצרי תינוקות וילדים שנבדקו אינו משקף בהכרח את השיעור של מוצרי ילדים ותינוקות בשווקים שאינם עומדים בדרישות התקנים הרשמיים, מכיוון שמלכתחילה הפיקוח על המוצרים ובדיקתם נעשים על פי מידע מקדים בדבר חשש לליקויים במוצרים מסוימים או שהחלטה על לקיחת המוצר לבדיקה מתקבלת במסגרת הליך הערכת סיכונים של מינהל התקינה. **מדי שנה נוטלים לבדיקה מוצרי צריכה מעטים בלבד לתינוקות וילדים שאינם צעצועים, וצעצועים הם כ-82% מכלל מוצרי תינוקות וילדים שנבדקו ושנמצאו בהם אי-התאמות לדרישות התקנים הרשמיים.** בהקשר זה נציין כי הממונה על התקינה אחראי לפיקוח על כ-600 תקנים רשמיים, ואף שניתנת עדיפות לפיקוח בתחום מוצרי תינוקות וילדים, אין באפשרות המינהל לבדוק מוצרים רבים יותר בשל **מחסור בכוח אדם בתחום הפיקוח.**

יצוין כי באחד התיקונים של חוק התקנים משנת 2013 נקבעה סמכות של הטלת עיצומים כספיים בגין אי-עמידה בדרישות התקן הרשמי. אף שעבר זמן רב ממועד כניסתו לתוקף של תיקון זה, **מנגנון הטלת העיצומים הכספיים עדיין אינו פועל, בשל אי-התקנת התקנות הרלוונטיות.**

אשר לפיקוח בשלב היבוא, מנתוני מכון התקנים, שאחראי לבדיקת עמידת המוצרים בדרישות התקן הרשמי בשלב הזה, עולה כי שיעור המוצרים שהתגלו בהם ליקויים ואי-התאמות לדרישות התקנים הרשמיים נע בין 15% ל-37%, על פי סוג המוצר. בכל קטגוריות המוצרים שנבדקו (צעצועים, לולים, מיטות, עגלות ועוד) נמצאו ליקויים ואי-התאמות לדרישות התקן הרשמי הן בנוגע להימצאות חומרים מסוכנים והן בתחום בטיחות המוצרים. עם זאת, מכיוון שפילוח הנתונים אינו מספק, **מהמידע שהתקבל ממכון התקנים אי-אפשר להסיק מה משקלם של כל אחד מהליקויים בכלל הליקויים והאי-התאמות לדרישות התקן הרשמי במוצרים שנבדקו.**

סוגיה נוספת הנסקרת במסמך היא **היבוא האישי** של מוצרי תינוקות וילדים, שבו לא מתחייבים אישורים ובדיקות לעמידה בדרישות התקנים הרשמיים של מוצרי תינוקות וילדים רבים. אנשי מקצוע העוסקים בתקינה ובבריאות מתחו ביקורת על מצב זה, שלטענתם עלול לסכן את בריאותו ואת בטיחותו של הציבור (ראו בהרחבה בפרק 7).

1. תקינה ותקנים בישראל: הגדרות ומדיניות

הדרישות הנוגעות למוצרים המיועדים לתינוקות וילדים, ובהן הגדרות והנחיות בדבר חומרים מסוכנים, נקבעות באמצעות תקנים. **תקן מוגדר בחוק התקנים, התשי"ג-1953 (להלן: חוק התקנים), כתיאור תכונותיו של מצרך² או כללים טכניים של תהליך עבודה, לרבות הגדרות טכניות.** על פי מכון התקנים, **התקן עוסק בתכונות של מוצר כגון חומרים, מבנה, מידות, תפעול, סימון ואריזה.** כמו כן, **בתקנים נקבעות שיטות לבדיקת המאפיינים הנדרשים. התקנים משמשים כלי עזר לשמירת איכות המוצר, והם חיוניים לשמירה על בטיחות הציבור ועל בריאותו.**³

בחוק התקנים מוסדר הליך התקינה בישראל ומוסמכים שלושה גורמים עיקריים:

- מכון התקנים – הגורם בעל הסמכות הבלעדית לקביעת תקנים בישראל;
- שר הכלכלה והתעשייה, אשר ממנה את הממונה על התקינה במשרדו ומחזיק בסמכות על פי חוק להכריז על תקן שקבע מכון התקנים הישראלי כתקן רשמי;
- הממונה על התקינה, המופקד על אכיפת תקנים רשמיים ועל תחומים אחרים המצוינים בחוק.⁴

בשל חשיבות התקינה והשפעתה על הכלכלה, המדינה מממנת את עיקר פעילות התקינה שנעשית במכון התקנים.⁵

לחלק גדול של מוצרי תינוקות וילדים יש תקנים, אך יש להבחין בין סוגי תקנים: תקנים שהוכרזו **"תקנים רשמיים"**, אשר חובה שהמוצרים שבעבורם הם הותקנו יעמדו בדרישותיהם ויש מנגנוני אכיפה ופיקוח עליהם של הממונה על התקינה; תקנים שלא הוכרזו כרשמיים – **"תקנים וולונטריים"** שוועדות תקינה ניסחו ומפורטות בהם דרך נאותה לייצור מוצר או תכונותיו הרצויות, אך אינם נתונים בפיקוח של גוף רשמי כלשהו; **"תקנים מחייבים"** – תקנים שנקבע בחוק שהפיקוח על העמידה בהם הוא באחריות משרדים ממשלתיים מסוימים.

היוזמה לתקינה חדשה ולשינויים בתקנים קיימים עשויה להגיע למכון התקנים מכל אדם או גורם במשק. את הכנת התקנים מרכז אגף התקינה של מכון התקנים, ולשם כך הוא מפעיל ועדות תקינה לעניין קביעת התקינה בענף מסוים או בתחום מסוים (ועדות מרכזיות). הליכי הפיקוח על העמידה של המוצרים בדרישות התקן תלויים בסוג התקנים ובגורם האחראי לפיקוח.

² ובכלל זה פרטים אלה, כולם או מקצתם: ייעודו, פעולתו, מטרתו, תהליך ייצורו, התקנתו, הפעלתו, דרכי השימוש בו, איכותו ודרכי הבטחתה, כמותו וממדיו ודרכי מדידתם, הדרכים לבדיקתו, להחסנתו, לתחזוקתו ולהעברתו ממקום למקום, מקורו, כינויו, סימונו, אריזתו ושאר תכונות של מצרך ושל חלקיו וחומריו שידרוש אותן המכון. מקור: חוק התקנים, התשי"ג-1954, סעיף 1 – הגדרות.

³ מכון התקנים הישראלי, [תקינה ישראלית](#), כניסה: 6 בנובמבר 2019.

⁴ מבקר המדינה, [דוח שנתי 68א'](#), [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

⁵ שם.

מדיניות

התקנים הישראליים שנקבעים במכון התקנים הישראלי הם תקנים וולונטריים המתווים דרך נאותה לייצר מוצר או את תכונותיו הרצויות באמצעות ועדות תקינה.

על פי חוק התקנים,⁶ שר הכלכלה והתעשייה רשאי, לאחר התייעצות עם נציגי היצרנים והצרכנים, להכריז בהכרזה שפורסמה ברשומות על תקן מסוים, כולו או חלקו, כעל **תקן ישראלי רשמי**, אם נוכח כי הדבר דרוש להשגת אחת המטרות שנקבעו, ובהן:

- שמירה על בריאות הציבור ועל בטיחות הציבור;
- הגנה על איכות הסביבה;
- אספקת מידע, כאשר לא קיים מידע או מנגנון חלופי העשוי להקנות הגנה לצרכן;
- הבטחת תאימות או חליפיות של מוצרים.

על פי חוק התקנים,⁷ מוצר שהתקן החל עליו הוכרז רשמי, אין לייצרו, למוכרו, לייבאו או להשתמש בו לביצוע עבודה שהכללים הטכניים של התהליך שלה נקבעו בתקן רשמי, אלא אם כן המוצר או תהליך העבודה מתאימים לדרישות התקן הרשמי.

תקן רשמי עשוי לחול על מוצרים המיוצרים בישראל ועל מוצרים המיובאים אליה. יצוין כי על פי חוק התקנים ותיקוניו, התקנים הרשמיים במדינת ישראל צריכים להיות תואמים לתקנים הבין-לאומיים הנוהגים במדינות המפותחות,⁸ לכן יש לאמץ תקנים בין-לאומיים מקובלים ללא שינוי, ככל שהדבר אפשרי.⁹ ואכן, רוב התקנים בישראל מאמצים משווקים גדולים כמו ארה"ב ואירופה.¹⁰ עם זאת, בנסיבות מיוחדות, כאשר יש הכרח, בשל תנאים ייחודיים למדינת ישראל, רשאי מכון התקנים "לשנות תנאים מסוימים הקבועים בתקינה בין-לאומית [...], תוך פירוט הנימוקים לכך בדברי הסבר אשר יצורפו לתקן".¹¹ על פי הממונה על התקינה, "לרוב

⁶ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 8.

⁷ [שם](#), סעיף 9(א).

⁸ [שם](#), סעיף 7(ב)(1).

⁹ משרד הכלכלה והתעשייה, תקינה, [התיקון ה-13 לחוק התקנים](#), כניסה: 9 בינואר 2020.

¹⁰ אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, דליה ירום, מנהלת אגף התקינה, וד"ר רותי ארדי, ראש המעבדה לכימיה, בריאות וסביבה במכון התקנים, פגישה, 28 בינואר 2020.

Maya Negev et al., "Regulation of chemicals in children's products: How U.S. and EU regulation impacts small markets", *Science of the total Environment* 616-617, 2018, p. 462.

¹¹ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 7(ב)(3).

התקנים הרשמיים אשר אימצו תקינה בין-לאומית מקבילה, נוספו בעת האימוץ בישראל שינויים לאומיים, חלקם מתחייבים¹² וחלקם אינם מתחייבים¹³.

בחוק התקנים קבועות הסמכויות של הממונה על התקינה בכל הנוגע לפיקוח ולאכיפת התקנים הרשמיים באמצעות עובדי מינהל התקינה שהוא מינה למטרה זו. הפיקוח יכול להיעשות בכל מקום שמייצרים בו או מחזיקים בו מצרך שמפרטו נקבע בתקן רשמי. אפשר לבדוק כל מצרך או תהליך עבודה, ליטול דוגמה מכל מצרך לשם בדיקה ולדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור או להציג מידע או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את העמידה בהוראות חוק התקנים.¹⁴

כאמור, תקן שקבע מכון התקנים ושר הכלכלה לא הכריז עליו כתקן רשמי הוא "תקן וולונטרי". ואולם, יש תקנים שמחייבים את הציבור כאשר הוכרזו כ"רשמיים", חובה שהמוצרים שעבורם הם הותקנו יעמדו בדרישותיהם, ויש מנגנוני אכיפה ופיקוח של הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה כדי להבטיח עמידה בהוראותיהם. כמו כן, כאשר יש בחקיקה ראשית או בחקיקת משנה הפניה לתקנים שבאחריות משרדי הממשלה מסוימים, הפיקוח על העמידה גם הוא באחריות אותם משרדים. תקנים אלו נקראים "תקנים מחייבים".¹⁵ לפי האמור לעיל, יש להבחין בין שלושה סוגי תקנים:

1. **תקנים וולונטריים** – תקנים ששר הכלכלה והתעשייה לא הכריז עליהם כתקנים רשמיים ואינם מופיעים בחקיקה כלשהי; העמידה בתקנים אלו אינה נתונה בפיקוח של גוף רשמי, והיצרנים או היבואנים רשאים להיכנס מרצונם למסלול תו תקן בתנאים ובפיקוח מכון התקנים ומינהל התקינה¹⁶ (להרחבה ראו [פרק 6](#));

¹² "שינוי לאומי מתחייב" הינו שינוי המופיע רק בחלק העברי של התקן הישראלי הרשמי ואשר הינו שינוי הכרחי לצורך התאמת התקן הבין-לאומי לקיים בישראל מהבחינות הבאות: (1) התאמות שפה להוראות הפעלה, לדרישות סימון, לאזהרות וכדומה; (2) דרישות הנגזרות מהוראות חיקוק בישראל; (3) התאמת הפניות בתקן המאמץ תקן בין-לאומי, לחקיקה של מדינת חוץ או למסמך מחייב של גורם בין-לאומי או לדרישות המופיעה בחקיקה או במסמך מחייב כאמור הרלוונטיות לתקן; (4) הפנייה לתקנים בין-לאומיים אחרים או לחלקים בהם, ובלבד שההפניה היא לתקן הבין-לאומי עצמו או שהתקן הבין-לאומי אומץ כלשונו, או מכיל שינויים לאומיים מתחייבים". מקור: משרד הכלכלה והתעשייה, תקינה, [התיקון ה-13 לחוק התקנים](#), כניסה: 9 בינואר 2020.

¹³ "שינוי לאומי לא-מתחייב" הינו שינוי המופיע רק בחלק העברי של התקן הישראלי הרשמי, ואשר אינו עונה להגדרות החלות על שינוי לאומי מתחייב. על מנת להסיר שינויים לאומיים לא-מתחייבים מהתקינה הרשמית, נוספו כבר בתיקון ה-12 לחוק התקנים, שנכנס לתוקף בתאריך 1.1.2017, הוראות לעניין בחינת התקנים הרשמיים והתאמתם לתקינה בין-לאומית, מתוך כוונה לעדכן את רשמיות התקנים הללו, על ידי הסרת רשמיות משינויים לאומיים שאינם מתחייבים. אם בסוף ההליך יומלץ להשאיר את השינויים, אזי נדרש לאשרם גם על ידי שר האוצר וראש הממשלה, בנוסף לשר הכלכלה והתעשייה. בתאריך 1.4.2018 נכנס לתוקף התיקון ה-13 לחוק התקנים אשר קבע מנגנון לבחינה מזורזת ולעדכון או ביטול רשמיותם של כל אותם שינויים לאומיים שאינם מתחייבים". מקור: שם.

¹⁴ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בספטמבר 2019.

¹⁵ מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

¹⁶ יצרן שבוחר לאמץ את כל הדרישות של התקן ולסמן את מוצריו בתו תקן עושה זאת בדרך כלל מרצונו, אך [רק על סמך הכללים שנקבעו בתקן ורק לאחר בדיקות ואישור של מכון התקנים](#) בדבר העמידה של המוצר בדרישות התקן. מקורות: משרד הכלכלה והתעשייה, [חובת תו תקן](#), כניסה: 6 בנובמבר 2019; סעיף 2(א) לצו התקנים: "לא ירכיב אדם, לא ייצר [...] ולא ימכור מצרך [...] שהמפרט שלו נקבע כתקן רשמי אלא אם ניתן לו היתר מן המכון לסמנו בתו תקן [...]".

2. **תקנים רשמיים** – תקנים ששר הכלכלה והתעשייה הכריז עליהם כרשמיים והעמידה בהם נתונה בפיקוח של מינהל התקינה ;
3. **תקנים מחייבים** – תקנים שמחייבים את הציבור משום שיש בחקיקה ראשית או בחקיקת משנה הפניה אליהם, הם בתחומים שבאחריות משרדי ממשלה מסוימים, והפיקוח על העמידה בהם הוא באחריות אותם משרדים.

על פי שיחות עם גורמי מקצוע, נראה כי בישראל האמצעי להסדרה של בטיחות ותכונות רצויות של מוצרים לתינוקות וילדים הוא קביעת תקנים, ולגבי מוצרים שאין להם תקינה עלולות להיווצר פרצות. באיחוד האירופי, לדוגמה, לצד התקינה יש גם תקנה כוללת ומפורטת בנושא מוצרי תינוקות וילדים, ובארה"ב יש חוקים פדרליים בנושא.¹⁷

לחלק גדול ממוצרי התינוקות והילדים יש כיום תקנים,¹⁸ אך לא כולם תקנים רשמיים. יש מוצרי תינוקות וילדים שיש להם תקנים מחייבים או וולנטריים, ויש גם מוצרי ילדים שאין להם תקנים כלל. אין לגורמי מינהל התקינה רשימת מוצרי תינוקות וילדים שאין להם תקנים. עם זאת, לעיתים אין תקן רשמי ייעודי למוצרי תינוקות וילדים משום שיש תקן רשמי כללי שמתאים גם לילדים וגם למבוגרים, לדוגמה תקן למוצרי טקסטיל מסוימים (ביגוד) או למשקפי שמש.¹⁹

2. תהליך התקינה

היוזמה לתקינה חדשה ולשינויים בתקנים קיימים עשויה להגיע למכון התקנים מכל אדם או גורם במשק.²⁰ כאמור, מכון התקנים הישראלי הוא הגורם בעל הסמכות הבלעדית לתקינה בישראל. מכון התקנים והוא בלבד רשאי לקבוע מפרט או כללים טכניים של תהליך עבודה, לרבות הגדרות טכניות, כתקן ישראלי, ובתוך כך לוודא שתהליך עיבודו יהיה על פי כללי התקנים וחוק התקנים.²¹

את הכנת התקנים מרכז אגף התקינה של מכון התקנים, ולשם כך הוא מפעיל ועדות תקינה לעניין התקינה בענף מסוים או בתחום מסוים – ועדות מרכזיות.²² ועדות מרכזיות מקימות בתחום פעולתן גם ועדות טכניות (אחת או יותר) שפועלות לעיבוד תקנים וקביעתם בנושאים

¹⁷ Maya Negev et al., "Regulation of chemicals in children's products: How U.S. and EU regulation impacts small markets", *Science of the total Environment* 616-617, 2018, p. 464.

¹⁸ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה, אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, פגישה, 28 בינואר 2020; ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, השירות לבריאות הציבור במשרד הבריאות, פגישה, 7 בינואר 2020.

¹⁹ שם.

²⁰ מכון התקנים הישראלי, [תקינה ישראלית](#), כניסה: ינואר 2020.

²¹ שם.

²² [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 3ד; מכון התקנים הישראלי, [תקינה ישראלית](#), כניסה: 6 בנובמבר 2019.

שקבעו להן הוועדות המרכזיות.²³ הפנייה של גורם זה או אחר לשם תקינה חדשה או שינויים בתקנים קיימים עוברת לדיון בוועדה המרכזית המתאימה, והיא מחליטה אם לאשר את הנושא לתקינה.²⁴ להלן תהליך ההכנה של תקן ישראלי במכון התקנים:²⁵

תרשים 1: תהליך הכנה של תקן ישראלי²⁶

יוזמת תקינה ואישורה

הכנת טיוטת התקן לביקורת הציבור

ביקורת הציבור ודיון בהערות הציבור

אישור התקן

עריכה והוצאה לאור

יש קושי להעריך את הזמן הממוצע של הליכי התקינה, אך לעיתים קרובות הם אורכים זמן ממושך שעשוי להגיע לכמה שנים (שלוש שנים ואף יותר).

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה אל כמה גורמים המעורבים בתחום התקנים למוצרי תינוקות וילדים בשאלה מהו הזמן הממוצע להשלמת הליכי תקינה והפיכתם של תקנים לרשמיים או למחייבים ולעדכון תקנים קיימים (בהתאמה לחידושים ולעדכונים של התקינה המערבית). **מתשובותיהם עולה כי יש קושי להעריך את הזמן הממוצע של ההליכים אלו, אך לעיתים קרובות הם נמשכים זמן רב, ואף כמה שנים (שלוש שנים ואף יותר).** בדרך כלל הדבר נובע מהתמשכות הליכים כגון שיתוף הציבור ותהליך RIA, שכרוכים בשיתוף שרשרת ארוכה של גורמים המעורבים בייצור ובשיווק של המוצרים הקשורים לתקן (יצרנים, תעשיינים, משווקים, יבואנים ועוד), עבודה על השינויים ואישור שלהם.²⁷ עם זאת, יש מקרים שבהם

²³ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 3טו.

²⁴ מכון התקנים הישראלי, [תקינה ישראלית](#), כניסה: ינואר 2020.

²⁵ שם.

²⁶ שם.

²⁷ אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, פגישה, 28 בינואר 2020.

התהליך מזורז. לדוגמה, תהליך אכרזת ת"י 6558, שמפורטות בו דרישות הבטיחות לתכשיטי ילדים, כתקן רשמי, נמשך כשנה.²⁸ כמו כן, ממינהל התקינה נמסר גם כי ככל שזה תלוי בגורמי המינהל, עוד לפני כניסתו לתוקף של תקן חדש נעשית פנייה ליחידות הסיווג במכס כדי להכין מראש בקשה לתיקון של צו היבוא החופשי.²⁹

• עדכון תקנים

בחוק התקנים נקבע כי מכון התקנים לא יקבע תקן אלא אם כן הוא עובד על פי הכללים שהמכון קבע. **בכללי התקנים (עיבוד תקנים ישראליים), התשנ"א-1991** (להלן: כללי התקנים),³⁰ מוסדר עיבוד התקנים.³¹ על פי כללי התקנים, מדי חמש שנים הוועדה הטכנית של מכון התקנים נדרשת לבחון ולהחליט אם אפשר לאשר מחדש את התקן או שיש להעביר לוועדה המרכזית הצעה לשינויים.³² **בפועל לא כל התקנים מתעדכנים אחת לחמש שנים: לעיתים עדכונים נעשים בזמן קצר יותר בשל שינויים בתקינה הבין-לאומית המוטמעים בתקנים ישראליים, ולעיתים עדכונים נדחה בשל עומס העבודה המוטל על הוועדות האחראיות לעדכון.**³³

לדברי מר מוטי גרמיזו, יו"ר פורום מוצרי תינוקות בלשכת המסחר,³⁴ עדכון תקנים וקביעת תקנים חדשים בארץ לא נעשים במקביל להליכי עדכון וקביעה של תקנים חדשים בחו"ל אלא מאוחר יותר. לטענתו, מצב זה, לצד התארכות תהליכי התקינה ועדכונה בארץ, גורם להגבלת יכולתם של יבואנים להביא לישראל מוצרים חדשים שעומדים בדרישות התקנים המתקדמים בחו"ל אך אינם מתאימים לתקנים הלא-מעודכנים בארץ. לדבריו, אחת ההשלכות היא שהצרכנים הישראליים אינם זוכים להשתמש במוצרים החדשניים ביותר, שבדרך כלל הם איכותיים ובטוחים יותר, וייתכן שגם משתלמים יותר מבחינה כלכלית,³⁵ אשר אושרו במדינות המפותחות בתקנים חדשים ולעיתים מחמירים יותר.

סוגיית ההשתתפות של גורמים ממשלתיים בהליכי התקינה

על פי חוק התקנים, בוועדות תקינה – ועדות מרכזיות וועדות טכניות – משתתפים נציגי אקדמיה שהמועצה להשכלה גבוהה ממנה ובעלי השכלה בתחומי ההנדסה, האדריכלות והטכנולוגיה,

²⁸ ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, השירות לבריאות הציבור במשרד הבריאות, 7 בינואר 2020.
²⁹ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 19 בינואר 2020.

³⁰ כללי התקנים (עיבוד תקנים ישראליים), התשנ"א-1991, סעיף 32(א).

³¹ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 7(א).

³² כללי התקנים (עיבוד תקנים ישראליים), התשנ"א-1991, סעיף 35.

³³ אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, דליה ירום, מנהלת אגף התקינה, וד"ר רוני ארדי, ראש המעבדה לכימיה, בריאות וסביבה במכון התקנים הישראלי, פגישה, 28 בינואר 2020.

³⁴ מוטי גרמיזו, יו"ר פורום מוצרי תינוקות בלשכת המסחר, שיחת טלפון, נובמבר 2020.

³⁵ מר גרמיזו הציג דוגמה לתקן שהתקבל באירופה ובארצות הברית ב-2018 לעגלות לתינוקות ופועוטות שמשקלם עד 22 קילו, בזמן שבארץ דרישות תקן העגלות עדיין מתייחסות לילדים שמשקלם עד 15 ק"ג.

שכולם בעלי מומחיות בתחום מתחומי העיסוק של הוועדה, נציגי צרכנים (מתוך רשימות נציגים של ארגוני צרכנים) ונציגי רשות מרשויות המדינה או גופים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין הנוגעים לעניין.

במסגרת הבדיקה של תהליכי קביעת התקנים למוצרי תינוקות וילדים ועדכונם, ומתוך הבנת החשיבות של מעורבות הגורמים הממונים על היבטים בריאותיים בתהליכי קביעת תקנים למוצרים אלו, פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת אל משרד הבריאות. **בתשובת משרד הבריאות על פנייתנו נמסר כי פרט למקרים שבהם על פי חוק התקנים³⁶ יש דרישה שעובדים מרשויות המדינה הקשורות לתקנים ישתתפו בוועדות התקינה, אין לגורמי משרד הבריאות תפקיד ייעודי בהליכי תקינה, הם אינם שותפים קבועים בדיונים על התקנים של מוצרי תינוקות וילדים, ולעיתים הם אינם יכולים להשתתף בהליכים שבהם השתתפותם חיונית בשל אופי המוצר והשפעתו על בריאות הציבור.**³⁷ **הדבר נובע בין היתר מכך שמשרד הבריאות לא הוגדר כבעל תפקיד רשמי וקבוע בהליכי תקינה, ואין לו תקציב ייעודי, נוהל עבודה וכוח אדם בתחום.**³⁸

ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים בשירותים לבריאות הציבור של משרד הבריאות, מרכז בכחמש השנים האחרונות את ההשתתפות של גורמי המשרד בתהליכי תקינה, אך ללא הגדרת תפקיד ייעודית למטרה זו. נושאי עיסוקו בתחום התקינה:

- תיאום בין משרד הבריאות לממונה על התקינה במשרד הכלכלה ולמכון התקנים בכל הנוגע לאישור, שינוי ועדכון של תקנים שנוגעים לבריאות הציבור (תקנים של מוצרים שיש להם היבטים בריאותיים);
- השתתפות בוועדות תקינה של מכון התקנים על פי בקשה של המכון או בשל הרצון והצורך של משרד הבריאות להיות מעורב בדיון על תקנים אלה או אחרים;
- השתתפות בוועדות תקינה כאשר השר הממונה, שהאחריות למוצרים היא של משרדו, הוא שר הבריאות;
- יוזמה של משרד הבריאות לאימוץ תקנים חדשים ולשינוי ועדכון של תקנים קיימים;
- מתן ייעוץ לשר הבריאות וחוות דעת מקצועית למכון התקנים בדבר אישור או קידום של תקנים.³⁹

³⁶ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 3טז(4).

³⁷ ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, השירות לבריאות הציבור במשרד הבריאות, פגישה, 7 בינואר 2020.

³⁸ שם.

³⁹ שם.

גורמי משרד
הבריאות הממונים
על השמירה על
בריאות הציבור אינם
בעלי תפקיד ייעודי
בתהליכי התקינה
ואינם משתתפים דרך
קבע בדיונים על
תקנים למוצרי
תינוקות וילדים.

בשנים 2016-2017 בדק מבקר המדינה את המעורבות הממשלתית בתהליכי תקינה ואת הפעולות שנעשו לצמצום חסמי האסדרה לשם הגברת התחרותיות והפחתת מחיר הטובין לצרכנים בלי לפגוע בבריאות הציבור ובבריאותו. בתוך כך נבדקה הסוגיה של מתן מענה של כמה ממושרדי הממשלה, ובהם משרד הבריאות, לממונה על התקינה במסגרת תהליכי התקינה ובהיוועצויות הנוגעות לתקנים.⁴⁰ **בדוח מבקר המדינה עלה כי יש מקרים שמשרדים ממשלתיים אינם יודעים על תהליכי תקינה מסוימים שקשורים לתחומי העיסוק שלהם ויש מקרים שגורמי התקינה אינם פונים למשרדים הנוגעים בדבר לשם היוועצות** (ראו לדוגמה את תהליך העבודה על תקן 5418 – עמידות בהידלקות של מזרנים, שמבקר המדינה בחן בדוח האמור⁴¹). **מנגד, מבקר המדינה ציין שיש מקרים שגורמי התקינה פונים אל משרדי ממשלה להיוועצות אך המשרדים אינם עונים בזמן או מסרבים להגיב.** בשל כך ומסיבות נוספות קבע מבקר המדינה כי על המשרדים להיערך למתן תשובה בתוך 90 יום.⁴² זאת ועוד, המבקר קבע כי אם השרים הממונים מתנגדים לעדכון תקן משיקולים של התאמתו לתקן בין-לאומי, עליהם לנמק את התנגדותם ולהודיע עליה בהקדם לממונה על התקינה.

3. תקנים רשמיים של מוצרי תינוקות וילדים

יש תקנים רשמיים שהם ייעודיים למוצרים לתינוקות וילדים ויש תקנים כלליים – תקנים רשמיים שמיועדים הן למוצרי תינוקות וילדים והן למוצרים למבוגרים, דוגמת תקן טקסטיל ותקן למשקפי שמש.

לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת הכין מינהל התקינה רשימה של תקנים רשמיים שקשורים במוצרי תינוקות וילדים. ברשימה 32 תקנים וסעיפי תקנים שאומצו מתקינה הקיימת בחו"ל, ועל פי המינהל המוצרים מתאימים לתינוקות וילדים הם מוצרים המיועדים לילדים עד גיל 14 (לרשימה המלאה, שהתקבלה ממינהל התקינה, ראו נספח 1). **יצוין כי מנהל התקינה הכין ושלח את הרשימה בספטמבר 2019, וייתכן שמאז חלו בה שינויים ואף נספו תקנים חדשים.**

התקנים הרשמיים העיקריים של מוצרי תינוקות וילדים:⁴³

⁴⁰ מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

⁴¹ שם, טיפול בתקן מזרנים, עמ' 344.

⁴² "תיקון 12 לחוק התקנים, שנכנס לתוקף בינואר 2017, קבע כי הממונה על התקינה יפנה אל מנכ"ל המשרד שבראשו עומד השר הממונה, והוא יודיע מה עמדתו בתוך זמן נקוב. פנה הממונה כאמור ולא התקבלה עמדת השר הממונה בתוך 90 ימים מיום פניית הממונה, יראו את השר הממונה כמי שהודיע על התנגדותו לעדכון, ואולם שר הכלכלה רשאי להביא את המחלוקת להכרעת הממשלה; ראה השר הממונה כי הנושא מחייב בירור נוסף, יודיע לשר הכלכלה ולממונה על התקינה כי נדרשת לו תקופה נוספת של 90 ימים לשם גיבוש עמדתו; הודיע השר הממונה כאמור, יחולו הוראות סעיף זה עם תום 180 ימים מן המועדים הנקובים". בתוך: מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

⁴³ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בספטמבר 2019.

- תקנים של צעצועים: בת"י 562 מפורטות דרישות כלליות ודרישות מכניות, פיזיות, חומריות ובטיחותיות לצעצועים; בת"י 6558 דרישות בטיחות לתכשיטים לילדים.
- תקנים למיטות, יחידות החתלה, לולים ועגלות לילדים (לשימוש ביתי): בת"י 681 מפורטות הדרישות ללולים לתינוקות; בת"י 682 מפורטות הדרישות למיטות ומיטות מתקפלות לתינוקות; בת"י 5115 מפורטות דרישות הבטיחות ליחידות החתלה; בת"י 1548 מפורטות דרישות למזרנים, מגיני ראש למיטות ולעגלות של תינוקות ופעוטות ולחפצים ביתיים דומים; בת"י 1888 מפורטות דרישות בטיחות לעגלות ילדים.
- תקנים שבהם דרישות בטיחות ושיטות בדיקה למוצרי האכלה לתינוקות ולמוצצים: ת"י 5817 – אביזרי שתייה; ת"י 14372 – סכין, כף, מזלג (סכו"ם) ואביזרי האכלה; ת"י 1157 – מוצצים; ת"י 12586 – מחזיק מוצץ.
- תקנים של מוצרי טיפול נוספים לתינוקות וילדים: ת"י 1048 – דרישות בטיחות ושיטות בדיקה לעריסות נישאות ומעמדים לתינוקות; ת"י 13209 – מנשאי תינוק; ת"י 1273 – "הליכונים" לתינוקות; ת"י 14036 – נדנדות הקפצה לתינוקות; ת"י 14988 – כיסאות גבוהים לילדים; ת"י 818 – חיתולים חד-פעמיים; ת"י 1107 – התקני ריסון לילדים ברכב.
- תקנים למתקני משחקים: ת"י 1498 – דרישות בטיחות (כלליות ונוספות) למתקני ילדים; ת"י 1605 – מגלשות מים; ת"י 5378 – מתקני משחקים מתנפחים; ת"י 1604 – מכונות ומבנים של ירידים וגני שעשועים; ת"י 8098 – אופניים לילדים.

כאמור, אין תקנים רשמיים לכל מוצרי התינוקות והילדים. מכון התקנים ומינהל התקינה עובדים במשותף על שינויים בתקנים וולונטריים קיימים ועל הפיכתם לתקנים רשמיים. לדוגמה, במהלך העבודה על המסמך, ת"י 13209, שבו דרישות בטיחות ושיטות בדיקה של מנשאי תינוקות, היה בהליכי אכרזה כתקן רשמי, ואוכרז סופית בינואר 2020.⁴⁴

יצוין כי יש מוצרים שלצד תקנים רשמיים חלה עליהם חובת תוקן. תו תקן הוא סמל שהיצרן רשאי לסמן על מוצריו אם קיבל היתר מוועדת ההיתרים, אך ורק לאחר שמכון התקנים הישראלי וידא שהמוצר עמד בדרישות התקנים החלים עליו וייצורו נתון בפיקוח מכון התקנים.⁴⁵ ואולם, לפי החלטת שר הכלכלה והתעשייה **יש כמה מוצרים שחייבים בתו תקן**, ובעיקר מוצרים שטמונה בהם סכנה בטיחותית.⁴⁶ **מוצרים שיש להם סימון של תו תקן נתונים בהשגחה ובפיקוח הן של מכון התקנים והן של מינהל התקינה. המוצרים לתינוקות וילדים שחייבים בתו תקן מפורטים בצו התקנים (אזור ייצור מצרכים), התשמ"ב-1981.** ברשימת המוצרים שבצו יש מוצרים לשימוש ילדים ולטיפול בהם: מוצצים לתינוקות וילדים קטנים (ת"י 1157, חלק

⁴⁴ אכרזת התקנים (תקן רשמי), התש"ף-2020: ת"י 13209, חלקים 1-3, מנשאי תינוק, רשומות, קובץ התקנות 8318, 5 בינואר 2020.

⁴⁵ משרד הכלכלה והתעשייה, חובת תוקן, כניסה אחרונה: 8 בספטמבר 2020.

⁴⁶ מכון התקנים הישראלי, מערכת תו תקן, כניסה אחרונה: 8 בספטמבר 2020.

1 – דרישות בטיחות, חלק 2 – דרישות ושיטות בדיקה מכניות, חלק 3 – דרישות ושיטות בדיקה כימיות); מתקני משחקים (כגון בגינות שעשועים ציבוריות; ת"י 1498, חלקים 1-8: דרישות בטיחות, שיטות בדיקה, מדריך להתקנה, לפיקוח, לתחזוקה ולתפעול ועוד) ואביזרי שתייה (ת"י 5817, חלקים 1 ו-2: כללים דרישות ושיטות בדיקה מכניות וכימיות).⁴⁷

4. תקנים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים – פיקוח ואכיפה

בחוק התקנים ובפקודת היבוא והיצוא נקבעו סמכויות הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה בכל הקשור לאכיפה של התקנים הישראליים הרשמיים ולפיקוח על העמידה בהוראותיהם. הממונה על התקינה ממונה על פיקוח ואכיפה באמצעות עובדי מינהל התקינה שהוא מינה למטרה זו. הממונה על התקינה והמפקחים שהוא מינה מוסמכים לעשות פעולות פיקוח (ביקורי פיקוח ומבצעי אכיפה) **על כל המוצרים המופיעים בתקנים הרשמיים, הן ביבוא והן בשווקים**. על-פי הסמכות המוקנית לממונה על התקינה ולמפקחים שמונו על ידיו למטרה זאת, רשאים הם לבצע פיקוח בכל מקום שמייצרים בו או מחזיקים בו מצרך שמפרטו נקבע בתקן רשמי, לבדוק כל מצרך או תהליך עבודה, ליטול דוגמה מכל מצרך לשם בדיקה ולדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור או להציג מידע או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את ביצוען של הוראות חוק התקנים.⁴⁸

כמו כן, בפקודת היבוא והיצוא נקבעה מדיניות אכיפת תקנים רשמיים בשלבי היבוא באמצעות חלוקת התקנים הרשמיים לארבע קבוצות יבוא שלכל אחת מהן משטר בדיקות משלה. **במנהל התקינה מציינים כי רוב התקנים הרשמיים למוצרי ילדים ותינוקות מסווגים בקבוצת היבוא הראשונה, שמשטר הבדיקות בה מחמיר** (ראו הסבר בפרק 4.2), **לרבות בדיקת דגם של כל מוצר לפי כל סעיפי התקן הרשמי ובדיקה חלקית בכל משלוח שבו מוצרים מאותו הדגם**. כמו כן, **תקני מוצרים לילדים ותינוקות מקבלים עדיפות גם בפיקוח בשווקים, והיקף פעילות הפיקוח בתקנים האלה גדול מהיקף פעילות הפיקוח על שאר המוצרים שחלים עליהם תקנים רשמיים**.⁴⁹

פעולות הפיקוח על קיום התקנים הרשמיים נחלקות **לפי זירת הפיקוח:**

1. פיקוח בשווקים, במפעלי ייצור בארץ, בנקודות מכירה קמעונאיות ובכל מקום אחר שבו מייצרים, משווקים או נמכרים מוצרים שחלים עליהם תקנים רשמיים;

⁴⁷ צו התקנים (איזור ייצור מצרכים), התשמ"ב-1981, תוספת (סעיף 2).

⁴⁸ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בספטמבר 2019.

⁴⁹ שם.

2. פיקוח בשלב היבוא על הסחורות המיובאות לארץ וחלים עליהן תקנים רשמיים בכניסה לארץ, כגון בנמלים.

על פי תוצאות פעולות הפיקוח, הממונה על התקינה או מי שהוא מינה מוסמכים לעשות פעולות אכיפה כדלקמן:

- א. להורות על הפסקת ייצור, יבוא, שיווק ומכירה של מצרך שאינו מתאים לדרישות תקן רשמי;
- ב. לחייב את העוסקים לפרסם מודעות אזהרה ולבצע איסוף והשבה של המוצרים מהשוק לחצרות היבואן או היצרן (Recall);
- ג. לדרוש להשמיד את המוצרים או להחזירם לחו"ל;
- ד. להחמיר במשטר בדיקות ליבואנים שמפירים הוראות של חוק התקנים או שמפירים אמון;
- ה. לפתוח הליכים פליליים נגד העוסקים המפירים.

כל הפעולות הללו יינקטו בהתחשב בחומרת העבירה ובכללים בפקודת היבוא והיצוא, בחוק התקנים ובהוראות הממונה על התקינה.

יצוין כי אין למינהל התקינה סמכות לדרוש תיקון של מוצרים שהתגלה שהם אינם עומדים בדרישות התקן. על המשווק או היבואן לתקן את המוצרים בעצמו ולמסור אישור ממעבדה מוסמכת שהמוצרים מתאימים לדרישות התקן. רק לאחר מכן יינתן אישור שיווק מחדש.⁵⁰ להלן הסבר ונתונים על פעולות הפיקוח.

4.1 פיקוח בשווקים

מינהל התקינה מקיים פעולות פיקוח יזומות בשווקים, כגון:

- נטילה⁵¹ יזומה של דוגמיות ממוצרים ובדיקת התאמתם לדרישות התקנים הרשמיים החלים עליהם (אפשר שיותר מתקן רשמי אחד יחול על מוצר);
- טיפול בפניות ובתלונות מהציבור בדבר חשד לאי-התאמה של מוצרים לדרישות תקן רשמי. הביקורות מתבצעות על סמך אלה: (1) מידע מקדים או תלונות מהציבור על מוצרים מסוימים; (2) תכנון מראש על סמך הערכת סיכונים, למשל בדיקת מוצרים שנפוצים יותר מאחרים, מוצרים שהתקבלה אזהרה בנוגע אליהם ממדינות אחרות ומוצרים שהתקבל

⁵⁰ גיל בכור, מנהל תחום בכיר כימיה ואיכות הסביבה, מינהל התקינה, מענה במסגרת ההבהרות, דוא"ל, נובמבר 2020.

⁵¹ "נטילה היא דגימת כמות נדרשת מן המצרך, ללא תשלום, לצורך קיום פיקוח בכל מקום שיש יסוד להניח שמייצרים בו או מחזיקים בו מצרך שמפרטו נקבע בתקן רשמי או שמבצעים בו או ביצעו בו עבודה שהכללים הטכניים של תהליכה נקבעו בתקן רשמי. מקור: משרד הכלכלה והתעשייה, [נוהל פיקוח וביקורת של מפקחים שמונו ע"פ חוק התקנים. מינהל התקינה](#), 13 ביוני 2018.

מידע על פגיעה בילדים באמצעותם;⁵² (3) עונתיות, למשל לקראת חגים או לקראת החופש הגדול נבדקים צעצועי ילדים ומתקני משחקים.⁵³

להלן תרשים זרימה של תהליך הפיקוח בשווקים:

⁵² המידע על היפגעות ילדים ממוצרים מתקבל במינהל התקינה מדי רבעון מהארגון לבטיחות ילדים "בטרם". המקור: אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ במשרד הכלכלה, פגישה, 28 בינואר 2010.

⁵³ בתוך: מריה רבינוביץ', מידע על היפגעות ילדים בחג פורים ופיקוח על תחפושות מסוכנות, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 19 במרץ 2019.

⁵⁴ "הליך מינהלי בא לרוב לפני הליך פלילי. הוצאה של הוראות או צווים הינו הליך ראשוני שיוצא תחת הגדרה של שימוע לפני הוראה או שימוע לפני צו. זאת, בהתאם לחומרת הליקוי, ובהתאם לסעיפים 10 או 17 בחוק התקנים". מקור: גיל בכור, מנהל תחום בכיר כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, מענה במסגרת ההבהרות, דוא"ל, נובמבר 2020.

⁵⁵ אם יש ליקוי קל, אין צורך ביידוע ציבור או בקריאה להחזרת מוצר. בדורל כלל מינהל התקינה שולח מכתב למשווק, ליצרן או ליבואן ומודיע לו כי המוצר אינו מתאים לסעיף 9 בחוק התקנים. אם המוצר מיובא, בדרך כלל הוא נבחן מחדש לבדיקת הפרת אמון מול היבואן. מקור: שם.

כאמור, התקן עוסק בתכונות של מוצר, כגון בטיחות המוצר, חומרים כימיים, יציבות מבנה, מידות, תפעול, סימון ואריזה. **המוצרים נבדקים לפי הסעיפים הרשמיים של התקן שחל עליהם.**⁵⁶ בסעיפים אלו מפורטות בדרך כלל גם הדרישות הנוגעות לחומרים מסוכנים וגם דרישות הבטיחות של המוצר.

מוצרי תינוקות וילדים
מקבלים עדיפות
בפיקוח בשווקים,
ופעילות הפיקוח
עליהם נרחבת
מפעילות הפיקוח על
מוצרים אחרים.

על פי נתונים של מינהל התקינה שנמסרו לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, **מינואר 2016 עד אוגוסט 2019 (כמעט ארבע שנים) עשו גורמי המנהל 4,283 פעולות פיקוח בשווקים (כ-1,150 מבצעים בשנה) לבדיקה של התאמת מוצרים שחלים עליהם תקנים רשמיים, ובהם מוצרי תינוקות וילדים, לדרישות התקנים. במהלך פעולות אלו נשלחו 469 מוצרי תינוקות וילדים לבדיקות של מכון התקנים מחשש לאי-התאמה של המוצרים לדרישות.**⁵⁷

כאמור, על פי מינהל התקינה, מוצרים לתינוקות וילדים מקבלים עדיפות בפיקוח בשווקים, והיקף פעילות הפיקוח על מוצרים אלו גדול מהיקף הפיקוח על שאר המוצרים שחלים עליהם תקנים רשמיים.⁵⁸

במינהל התקינה אין פילוחים זמינים של הסיבות לאי-התאמה לדרישות התקן של מוצרים שנבדקו ונמצאו בהם ליקויים, לכן **אין לדעת מהנתונים שהתקבלו אם המוצרים נדחו עקב הימצאות חומרים מסוכנים, עקב אי-התאמה לדרישות בטיחות או משתי הסיבות גם יחד. לפי מינהל התקינה, אין נתונים זמינים משום שאין מערכת ממוחשבת לרישום תהליכי הפיקוח בתחום התקנים הרשמיים ולמעקב אחריהם במינהל התקינה.** כדי לפלח את הנתונים והמידע יש לערוך בדיקה ידנית של כל התיקים שנפתחו בכל שנה,⁵⁹ ובדיקה כזאת עשויה להימשך זמן רב ולדרוש משאבים מיוחדים.

בלוח שלהלן מפורטים נתונים על פעולות פיקוח על תקנים רשמיים של מוצרי תינוקות וילדים מינואר 2016 עד אוגוסט 2019.

⁵⁶ לפעמים אפשר לנקוט פעולות פיקוח על פי סעיפים ספציפיים על סמך הוראת מנהל התחום האחראי למוצרים. מקור: שם.
⁵⁷ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 2 בדצמבר 2019.

⁵⁸ הנ"ל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בספטמבר 2019.

⁵⁹ הנ"ל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 18 בדצמבר 2019.

לוח 1: פעולות אכיפה יזומות של מינהל התקינה למוצרי תינוקות וילדים מינואר 2016 עד אוגוסט 2019 ⁶⁰	
מספר	פעילות
4,283	ביקורי פיקוח ואכיפה לבדיקת התאמת מוצרים לתקנים
469	מוצרי התינוקות והילדים שנפתחו עבורם תיקי אכיפה
	מהם:
197	המוצרים שדווח על אי-התאמה לתקן
102	הליכים פליליים שנפתחו לעסקים בגין אי-התאמה של מוצרים לדרישות התקן

מהטבלה עולה כדלקמן:

מתוך 469 מוצרי תינוקות וילדים שנבדקו במבצעי אכיפה מ-2016 עד 2019, בכ-42% מהמוצרים שנבדקו (102 מתוך 197) נמצאה אי-התאמה לתקן הרשמי.

- מתוך 469 מוצרי תינוקות וילדים שנבדקו במבצעי האכיפה בשנים 2016-2019 (כ-125 מוצרים בממוצע בשנה),⁶¹ בכ-42% מן המוצרים נמצאה אי-התאמה לתקן הרשמי;
- בגין כ-55% מהמוצרים שנמצאה בהם אי-התאמה לתקן הרשמי (102 מתוך 197) נפתחו הליכים פליליים נגד המשווקים, המוכרים או היצרנים עקב גילוי ליקויים חמורים שעלולים להשפיע על הבטיחות או על הבריאות של ילדים. **מוצרים אלו הם כ-22% מכלל מוצרי התינוקות והילדים שנלקחו לבדיקה במבצעי פיקוח בשנים האמורות (כאמור, 469 מוצרים).⁶²**

יצוין כי שיעור הליקויים שנמצאו במוצרים לתינוקות וילדים שנבדקו אינם משקפים בהכרח את שיעור הליקויים בכלל מוצרי התינוקות והילדים בפועל, דהיינו הם אינם משקפים בהכרח את שיעור המוצרים שאינם עומדים בדרישות התקנים הרשמיים. הדבר נובע מכך שמלכתחילה פעולות הפיקוח, הבדיקות והדגימות של המוצרים נעשות על פי מידע מקדים על חשש לליקויים במוצרים מסוימים או שההחלטה על לקיחת המוצר לבדיקה מתקבלת במסגרת הליך הערכת סיכונים של מינהל התקינה.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביקש ממינהל התקינה פילוח מוצרים שנמצאה בהם אי-התאמה לדרישות התקן בפילוח לפי סוג המוצר והתקן של המוצר. כאמור, במינהל התקינה אין כיום מערכת ממוחשבת לצורך רישום פעולות הפיקוח על תקנים רשמיים, תיעודם ומעקב אחריהם. בשל כך נעשתה בדיקה ידנית של הנתונים שהתקבלו מפעולות הפיקוח בין השנים

⁶⁰ הנ"ל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 23 בפברואר 2020.

⁶¹ החישוב נעשה על נתונים שנאספו מינואר 2016 עד אוגוסט 2019 (45 חודשים).

⁶² לפי נוהל ניתוב תיקי האכיפה של מינהל התקינה, כל תיקי האכיפה של מוצרי ילדים ותינוקות שבהם הופרו הוראות סעיף 9(א) בחוק התקנים ויש הסתברות שתיגרם פגיעה בבריאותם או בבטיחותם של ילדים מחייבים בפתיחת הליך פלילי נגד המפירים. מקור: לודמילה נימון, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 26 בינואר 2020.

2018 ו-2019. בטור השני של הלוח מוצג מספר המוצרים שנמצאה בהם אי-התאמה לדרישות התקן בשנים 2016-2019. להלן סיכום הממצאים:⁶³

לוח 2: פילוח מוצרים שבדק מינהל התקינה ונמצאה בהם אי-התאמה לדרישות התקן הרשמי בשנים 2016-2019 ⁶⁴						
הערות	2019		2018		אי-התאמה לתקן רשמי מ-2016 עד 2019	המוצר והתקן הרשמי
	התאמות אי-שנמצאו	נטילות של מוצרים	התאמות אי-שנמצאו	נטילות של מוצרים		
הופסק ייצור מקומי	---	---	---	---	1	מוצצים, ת"י 1157
	---	---	0	1	3	מחזיק מוצץ, ת"י 12586
	---	---	---	---	1	כיסא אוכל, ת"י 14988
---	---	---	1	1	4	מזרנים ומגיני ראש לתינוק, ת"י 1548
---	---	---	---	---	3	משקפי שמש לילדים, ת"י 1898
---	---	---	---	---	1	מיטת קומתיים, ת"י 4007
---	0	3	0	1	---	כלי פלסטיק לשימוש ילדים, ת"י 5113
---	1	1	---	---	2	אביזרי שתייה לילדים, ת"י 5817
תקן חדש מ-09.2018	6	15	---	---	6	תכשיטי ילדים, ת"י 6558
---	---	---	1	1	3	לול לתינוק, ת"י 681
---	---	---	---	---	2	עגלת תינוק, ת"י 891
---	3	3	1	1	6	ילקוט לתלמיד, ת"י 873
---	---	---	2	3	4	אירוסול (ספריי שלג), ת"י 742
---	38	43	34	39	162	צעצועים, ת"י 562
---	48	65	39	47	197	סך הכול

⁶³ יצוין כי יש נתונים על תוצאות הפיקוח בלוח 2 שמבוססים על כמה תקנים רשמיים שאינם כלולים ברשימת התקנים הרשמיים של מוצרי תינוקות וילדים שבנספח 1. הדבר נובע מכך שחלק מהתקנים שבלוח 2 רלוונטיים לא רק לילדים אלא גם למבוגרים (למשל תקן למשקפי שמש), ולכן גורמי מינהל התקינה לא הכניסו אותם לרשימת התקנים הרשמיים למוצרי תינוקות וילדים.

⁶⁴ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 23 בפברואר 2020.

מהנתונים בטבלה עולה כדלקמן:

- **מדי שנה נוטלים לבדיקה מוצרי צריכה מעטים של תינוקות וילדים פרט לצעצועים**, וצעצועים הם כ-82% מכלל מוצרי התינוקות והילדים שנבדקו ונמצאה בהם אי-התאמה לדרישות התקנים הרשמיים.
- **מגוון המוצרים שנבדקה התאמתם לדרישות התקן הרשמי מצומצם**. למשל, ברשימת המוצרים שנבדקו בשנים הללו אין מוצרים כגון הליכוניס, יחידות החתלה לתינוק וסכו"ם. בנוגע לסכו"ם יצוין כי ממינהל התקינה נמסר כי התקן הרשמי החל על מוצרים מסוג זה הוחל באפריל 2019, לכן בעת בדיקת הנתונים שהוצגו לעיל עדיין לא ניטלו מוצרים לבדיקה.

4.1.1 הליכי אכיפה

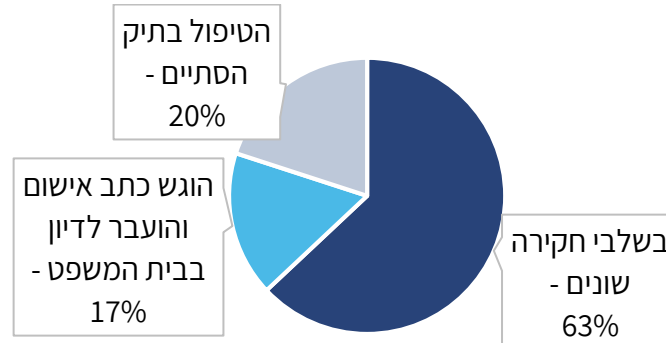
כאמור, מכיוון שאין מערכת ממוחשבת לניהול פעולות פיקוח במינהל התקינה, אין לדעת מהנתונים שהתקבלו אם המוצרים נדחו עקב הימצאות חומרים מסוכנים בהם, עקב אי-התאמה לדרישות בטיחות או משתי הסיבות גם יחד. עם זאת, **במינהל התקינה מציינים כי האינדקסיה לחומרת המקרים של אי-התאמה לדרישות התקן הרשמי שנמצאו במוצרי תינוקות וילדים היא הליכי הפיקוח שהסתיימו בפתיחת הליך פלילי כנגד משווקים, מוכרים או יצרנים של אותם מוצרים. הליך כזה מתקיים בעקבות גילוי ליקויים חמורים בלבד, ליקויים שעלולים להשפיע על בטיחות או על בריאות של ילדים.**⁶⁵ מ-192 המוצרים שנבדקו ונמצאה בהם אי-התאמה, בגין יותר ממחצית (102 מוצרים, כ-55%) נפתחו הליכי אכיפה פליליים.

ממינהל התקינה נמסר כי לפי נוהל ניתוב תיקי האכיפה של מינהל התקינה, בכל תיקי האכיפה של מוצרי ילדים ותינוקות שבהם הופרו הוראות סעיף 9(א) לחוק התקנים⁶⁶ יש סכנה שתיגרם פגיעה לבריאותם או לבטיחותם של ילדים, חובה לפתוח בהליך פלילי נגד המפירים. בתרשים שלהלן מופיע מידע על הסטטוס של התיקים האלה כיום.

⁶⁵ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה, אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, פגישה, 28 בינואר 2020.

⁶⁶ [חוק התקנים, התשי"ג-1953](#), סעיף 9(א): לא ייצר אדם מצרך, שמפרט שלו נקבע כתקן רשמי, ולא ימכרנו, ולא ייבאו ולא ייצאו, ולא ישתמש בו בכל עבודה שהיא, ולא יבצע עבודה שהכללים הטכניים של תהליכה נקבעו כתקן רשמי, אלא אם התאימו המצרך או תהליך העבודה לדרישות התקן הרשמי, או אם נקבעה הוראה אחרת באכרזה שבה הוכרז התקן כתקן רשמי.

תרשים 3: סטטוס התיקים שנפתח בהם הליך פלילי נגד מפירי דרישות התקנים הרשמיים של מוצרי ילדים (מוצרים שנבדקו מינואר 2016 עד אוגוסט 2019)⁶⁷

בנוגע ל-20% מהתיקים שנסגרו נמסר ממינהל התקינה כי הסיבה לסגירתם הייתה סיום הטיפול בתיק. בחלק מהמקרים הטיפול הסתיים בשל חוסר ראיות, ובאחרים התיק נסגר אחרי הרשעה של מפירי הדרישות.⁶⁸

נוסף על הליך פלילי, בפרק ט' של חוק התקנים נקבע שאפשר לנקוט נגד מי שמפר את דרישות התקנים הרשמיים הליכים מינהליים, ובהם עיצומים כספיים. על פי החוק, הממונה על התקינה רשאי להטיל על מפר דרישות התקן הרשמי עיצום כספי בסכום של 10,000 ש"ח, ואם הוא תאגיד – בסכום של 25,000 ש"ח.⁶⁹ לשאלתנו בדבר התוצאות של הליכים אלו ובדבר סכומי הקנסות הכספיים שנגבו בהם נמסר ממינהל התקינה כי **עדיין אי-אפשר להטיל עיצומים כספיים משום שלא הותקנו תקנות להסדרת הנושא ולא הוגשו לאישור הכנסת.**⁷⁰ גורמי המינהל מסרו כי הם נתונים בשלבי השלמת ההיערכות לקראת הפעלת הסמכויות להטלת עיצומים כספיים שנקבעו בחוק התקנים. יצוין כי הטלת עיצומים כספיים בגין אי-עמידה בדרישות התקן הרשמי והוראות אחרות של החוק במסגרת ההליך המינהלי נקבעה בתיקון של חוק התקנים עוד בשנת 2013, ומועד תחילתו של התיקון נקבע לשישה חודשים מיום פרסומו, או כעבור שישה חודשים נוספים באישור שר הכלכלה, שר האוצר וועדת הכלכלה של הכנסת.⁷¹

⁶⁷ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 26 בינואר 2020.

⁶⁸ שם.

⁶⁹ [חוק התקנים \(תיקון מס' 10\), התשע"ד-2013.](#)

⁷⁰ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, פגישה, 28 בינואר 2020.

⁷¹ [חוק התקנים \(תיקון מס' 10\), התשע"ד-2013.](#)

4.1.2 יידוע הציבור

מרכז המחקר והמידע של הכנסת שאל אם מינהל התקינה מפרסם דוחות שנתיים על הליקויים במוצרי תינוקות וילדים שהתגלו בהליכי פיקוח. ממינהל התקינה נמסר כי הפרסומים של אזהרות לציבור ושל קריאות להחזרת המוצרים מהשוק הם רלוונטיים לתקופה מסוימת, עד לביצוע הפעולות הנדרשות להוצאת המוצרים האלה מהשוק או מידי הציבור. לדברי גורמי המינהל, פרסום מידע על הליקויים בדוח שנתי עלולה ליצור אי-הבנות בציבור ולגרום פגיעה בעסקים שכבר ביצעו את הפעולות הנדרשות להוצאת המוצרים הליקויים מהשוק.⁷²

4.1.3 המפקחים של מינהל התקינה

המפקחים של מינהל התקינה אינם מבחינים בעבודתם בין פיקוח על יישום תקנים למוצרי תינוקות וילדים לבין פיקוח על יישום תקנים לשאר המוצרים. לפיכך, הנתונים שלהלן נוגעים למפקחים שמופקדים על אכיפה של כל התקנים הרשמיים:

- פיקוח בשווקים: שישה מפקחים ובכללם מנהל;
- פיקוח בנמלים: ארבעה מפקחים ובכללם מנהל.

במינהל התקינה מועסקים עובדים נוספים:

- חמישה עובדים ובהם מנהל, המנהלים תיקים מינהליים, ועובד נוסף שמטפל באכיפה מינהלית;
- שני חוקרים העוסקים באכיפה פלילית.

במינהל התקינה מציינים כי הממונה על התקינה אחראי לפיקוח על כ-600 תקנים רשמיים. אף שניתנת עדיפות לפיקוח בתחום מוצרי תינוקות וילדים, המינהל אינו יכול לבדוק מוצרים רבים יותר בשל מחסור בכוח אדם בתחום הפיקוח.⁷³

4.2 פיקוח בשלב היבוא

בפקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], התשל"ט-2979, מעוגנת מדיניות אכיפת התקנים הרשמיים בשלב היבוא של המוצרים לארץ. מוצרים מיובאים בכלל ומוצרי תינוקות וילדים בפרט שחל עליהם תקן רשמי מחויבים בבדיקה לשם אישור שחרורם מהמכס.⁷⁴ לפיכך, כל משלוח של מוצרים שיש להם תקן רשמי שמגיע לנמלים בישראל נבדק לפני שהמוצרים יוצאים מן הנמל אל השווקים בישראל. מנהל התקינה קובע בין היתר את ההוראות של משטרי הבדיקות (אלה יפורטו להלן) ואת תנאי השחרור של הטובין בשלב היבוא ומסדיר נוהלי התערבות של משרד הכלכלה

⁷² לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 21 בינואר 2020.

⁷³ יעקב וכטל, הממונה על התקינה במשרד הכלכלה והתעשייה, שיחת טלפון, 18 במרץ 2019.

⁷⁴ פקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], התשל"ט-1979, סעיף 2ב(ג).

והתעשייה בטיפול בבקשה לקבלת אישור עמידה בדרישות הממונה על התקינה, לרבות הצורך בהבטחת הפיקוח והאכיפה בשווקים.⁷⁵

את בדיקת העמידה של מוצרים בדרישות התקנים הרשמיים עורכים גורמי מכון התקנים. על פי פקודת היבוא והיצוא, המוצרים שחובה לבדוק נבדקים ב"מעבדות בדיקה" – מעבדות של מכון התקנים או מעבדות מוכרות (מעבדות שהממונה על התקינה הכיר בהן על סמך סעיף 2 של פקודת היבוא והיצוא).⁷⁶ רשימת המוצרים שיש להם תקן רשמי וחובה לבדוק את עמידתם בתקן בשלבי יבוא מופיעה בתוספת השנייה ל**צו יבוא חופשי**, התשע"ד-2014.⁷⁷

רמת הבדיקות נקבעת באמצעות **חלוקת התקנים הרשמיים לארבע קבוצות יבוא**. לכל קבוצה משטר בדיקות משלה.

בשלב היבוא רוב מוצרי הילדים והתינוקות שיש להם תקן רשמי עוברים בדיקות מחמירות, ובכלל זה בדיקות דגם של כל מוצר לפי כל סעיפי התקן הרשמי.

- **קבוצה 1:** מוצרים שרמת הסיכון הטמונה בהם היא הגבוהה ביותר, כגון צעצועים, מכשירי חשמל ביתיים, מכלי לחץ ומטפי כיבוי אש. לגבי מוצרים בקבוצה זו תיידרש בדיקה של כל משלוח.
- **קבוצה 2:** מוצרים שרמת הסיכון הטמונה בהם בינונית, כגון נורות לשימושים שונים, שטיחים ובקבוקים. לגבי מוצרים בקבוצה זו יידרש אישור חד-פעמי של דגם המוצר והצהרת היבואן שהמוצרים במשלוחים השוטפים זהים לדגם שאושר ועומדים בדרישות התקנים החלים עליהם. לא יהיה צורך בבדיקה נוספת של המוצרים במשלוחים השוטפים.
- **קבוצה 3:** מוצרים שרמת הסיכון הטמונה בהם נמוכה, כגון אריחי קרמיקה לחיפוי קירות ומשקפי שמש. לגבי מוצרים בקבוצה זו תיידרש הצהרת היבואן בלבד ולא יהיה צורך בבדיקת המוצר עצמו.
- **קבוצה 4:** מוצרים המיועדים לשימוש בתעשייה בלבד ולא בידי צרכנים, כגון פריטים חשמליים תעשייתיים. שחרור מוצרים מקבוצה זו אינו מותנה בקבלת אישור תקן רשמי.

⁷⁵ מינהל התקינה, הוראות הממונה על התקינה, [ההנחיות וההוראות של הממונה על התקינה לעניין יבוא טובין שחל עליהם תקן רשמי](#), 27 במרץ 2018.

⁷⁶ פקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], תשל"ט-1979; סעיף א2.

[מעבדות מכון התקנים](#) פועלות גם הן מכוח חוק התקנים ומוסמכות לבצע בדיקות התאמה לתקנים במגוון רחב של תחומי בדיקה וכיול: כימיה, חשמל, אלקטרוניקה ותקשוב, מכניקה והידרוליקה, בניין, תשתית וגז. במקביל אליהן פועלות כ-30 [מעבדות מאושרות](#) אחרות המוסמכות, כל אחת בתחומה, לבצע בדיקות התאמה ולהנפיק אישור עמידה בדרישות תקן רשמי (אישור ת"ר). מקור: משרד הכלכלה והתעשייה, [מינהל התקינה](#), כניסה אחרונה: מרץ 2020.

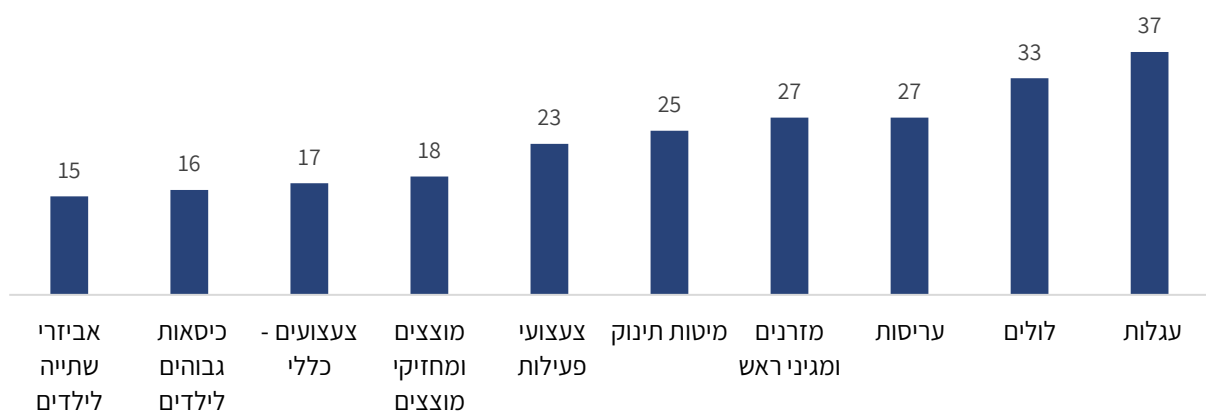
⁷⁷ [צו יבוא חופשי, התשע"ד-2014](#).

על פי מינהל התקינה, רוב התקנים הרשמיים למוצרי תינוקות וילדים מסווגים בקבוצת היבוא ראשונה, שמשטר הבדיקות שלה מחמיר, ובכלל זה בדיקת דגם של כל מוצר לפי כל סעיפי התקן הרשמי, וכן בדיקה חלקית בכל משלוח שבו מוצרים מאותו הדגם.⁷⁸

יש תקנים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים המסווגים בקבוצת היבוא השנייה. לגבי מוצרים אלה יידרש אישור חד-פעמי של דגם המוצר והצהרת היבואן שהמוצרים במשלוחים השוטפים יהיו זהים לדגם שאושר ועומדים בדרישות התקן. לדוגמה, מוצרים שחל עליהם ת"י 5113 (תקן רשמי מאז פברואר 2019), שבו דרישות הנוגעות לחומרי פלסטיק ולמוצרים העשויים מפלסטיק הבאים במגע עם מזון ומשקאות, הם מוצרים ברמת סיכון בינונית.⁷⁹ יצוין כי תקן זה חל על מוצרים המיועדים לכלל האוכלוסייה, ולא רק לתינוקות וילדים.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה אל מכון התקנים, הגוף האחראי לבדיקה של עמידת מוצרים לתינוקות וילדים בדרישות התקנים הרשמיים בשלב היבוא, בבקשה לקבל נתונים על מספר המוצרים שנבדקו על סמך פקודת היבוא והיצוא (מוצרים מיובאים שטרם נכנסו לשווקים בארץ וחל עליהם תקן רשמי), שיעור המוצרים שנמצאו בהם ליקויים וסוגי הליקויים שנמצאו. להלן הנתונים שנמסרו ממכון התקנים. יצוין כי לפי מכון התקנים, ייתכן כי במוצר אחד או במשלוח אחד נעשתה יותר מבדיקה אחת ונמצא יותר מליקוי אחד. אם הליקוי ניתן לסילוק והיבואן מעוניין לסלקו, המוצר נבדק שוב לאחר סילוק הליקוי. אם הליקויים לא סולקו, המשלוחים מוחזרים או מושמדים, על פי החלטת היבואן. הנתונים הם לשנים 2016–2019, ובתרישים יוצג שיעור ממוצע שחושב לשנים אלו.

תרשים 4: שיעור המוצרים שנמצאו בהם ליקויים בבדיקות של מכון התקנים בשלב היבוא בכלל המוצרים שנבדקו בכל קטגוריה – ממוצע של השנים 2016–2019⁸⁰

⁷⁸ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 בספטמבר 2019.

⁷⁹ משרד הכלכלה והתעשייה, [חלוקת תקנים לקבוצות יבוא](#); עדו אבגר, תקן ישראלי למוצרי האכלה לפעוטות, מכתב, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 1 ביוני 2016.

⁸⁰ ד"ר רוני ארדי, ראש המעבדה לכימיה, בריאות וסביבה במכון התקנים, מידע שנשלח לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 11 במרץ 2020.

מנתוני התרשים עולה כי בבדיקות של מכון התקנים בשלב היבוא מתגלים שיעורים גבוהים של מוצרים שיש בהם ליקויים ואי-התאמה לדרישות התקנים הרשמיים – בין 15% לכ-37%, על פי סוג המוצר.

יצוין כי בתרשים הוצג ממוצע (שחושב במרכז המחקר והמידע של הכנסת) של שיעור הליקויים שנמצאו בבדיקות בארבע השנים האמורות. בהשוואה בין שנים נמצא שיש סוגי מוצרים שבהם חל שינוי גדול בשיעור הליקויים משנה לשנה. למשל, בשנת 2016 שיעור הליקויים בקטגוריה הכללית "צעצועים" היה 9%, ובשנת 2017 הוא עלה ל-27%; בשנת 2018 שיעור הליקויים היה 23% ובשנת 2019 – 6% בלבד. גם בלולים לתינוקות השתנה שיעור הליקויים משנה לשנה: 45% בשנת 2016, 20% בשנת 2017, 50% בשנת 2018 ו-14% בלבד בשנת 2019. אין לנו הסבר להבדלים הללו. ייתכן שהם נובעים מיבוא מוצרים של יצרנים שונים בתקופות שונות.

הנתונים על ליקויים ואי-התאמות לתקנים רשמיים במוצרי תינוקות וילדים שנמצאו בשלב היבוא נמסרו בעבר לוועדה לזכויות הילד. בינואר 2019 שלח סגן שר הבריאות יעקב ליצמן אל יו"ר הוועדה לזכויות הילד יפעת שאשא ביטון מכתב ובו נתוני השנים 2013–2018 על אי-התאמה של מוצרי תינוקות וילדים המיובאים לארץ בתהליך יבוא מוסדר לתקנים רשמיים שמתגלים בבדיקות של מכון התקנים.⁸¹ גם הנתונים האלה העידו על שיעורים גדולים של מוצרים שאינם מתאימים לדרישות התקנים הרשמיים, שנעו בין 20% ל-50% במוצרים כגון לולים ועגלות, אופניים לילדים, מזרנים ומגיני ראש, מיטות ועריסות וצעצועים. במכתב זה לא פורטו הסיבות לאי-עמידה של המוצרים בדרישות התקן.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביקש ממכון התקנים לקבל פילוח סיבות לאי-עמידה בתקן של המוצרים שבדק המכון, **שכן חשוב לדעת אם המוצרים נפסלו בשל הימצאות חומרים מסוכנים בהם, בשל בעיות בטיחותיות, בשל סימון מוצרים לקוי או מכמה סיבות גם יחד. ממכון התקנים נמסרה רשימה כללית של כל הליקויים שנמצאו במוצר, ואי-אפשר להסיק ממנה מה משקלה של כל סיבה לאי-עמידה בתקן.**

להלן סיכום הליקויים שהתקבל ממכון התקנים:

⁸¹ סגן שר הבריאות יעקב ליצמן, מכתב ליו"ר הוועדה לזכויות הילד יפעת שאשא ביטון בנושא: הסכנות הטמונות ביבוא אישי של צעצועים ומוצרי תינוקות, 23 בדצמבר 2018.

לוח 3: ליקויים עיקריים שנמצאו במוצרי תינוקות וילדים בבדיקות של מכון התקנים בשלב היבוא 822019-2016				
ליקויים עיקריים (סיכונים)			שיעור הליקויים בשנים 2019-2016	מוצר ותקן רשמי
סימון/אריזה	בטיחות	חומרים מסוכנים		
אזהרות, הוראות שימוש וסימון	נפח/קיבולת, בליטות (פציעה)	חומרים, תרכובות נדיפות (רעילות)	15%	אביזרי שתייה (5817)
הוראות שימוש וסימון	מערכת ריסון (נפילה), רצועות (פגיעה), שלמות מבנית	חומרים (רעילות)	16%	כיסאות גבוהים לילדים (14988/1)
אזהרות, אריזה וסימון	עובי יריעה, לולאות, חלקים קטנים (חנק); יציבות, דלקות, חוזק, מבנה, שטף (כוח) מגנטי, חודים ושפות חדות, התפרקות (פגיעה); מרווחים ותמסורת (הילכדות אצבעות)	פתלאטים, נדידת מתכות (רעילות)	17%	צעצועים - כללי (562/1)
הוראות שימוש וסימון	שלמות, חורי אוורור, אורך ורוחב החבל (חנק)	יציבות צבע, דרישות כימיות (רעילות)	18%	מחזיק מוצץ (12586)
אזהרות, אריזה וסימון	אורך פטמה, מבנה, מגן, חוזק, טבעת, שלמות, כשלים בהולם ומשיכה (חנק)	חומרים נדיפים, ניטרזאמינים (רעילות)	18%	מוצצים (1157)
אריזה וסימון	גובה מעקה, סולמות, הילכדות אצבעות, אמצעי עיגון, יציבות, הרכבה, תחזוקה, חלקים פגומים, הרכבים ועוד	פתלאטים (רעילות)	23%	צעצועי פעילות (562/8)
הוראות שימוש וסימון	מבנה (נפילה), מידות, מרווחים ופתחים בבסיס (הילכדות), מעקות	פורמלדהיד (רעילות), מזון (דלקות והרכב כימי)	25%	מיטות תינוק (682/1)
			27%	עריסות (682/3)
			33%	לולים (681/1)
אריזה וסימון	מעטפת, חוזק בקריעה ובמתיחה, מידות, מבנה, אמצעי חיבור וגימור ראש (חנק), לולאת תווית (לכידת אצבעות)	חומרים מרכיבים (רעילות)	27%	מזרנים ומגיני ראש (1548)
הוראות שימוש וסימון	מערכת ריסון (נפילה), נזק לשלד (פציעה), יריעה, חלקים קטנים (חנק), חוזק ידי, זוויות, יציבות, עיגון רתמה	דלקות, חומרים (רעילות)	37%	עגלות ילדים (1888)

בכל קטגוריות המוצרים שבדק מכון התקנים בשלב היבוא נמצאו ליקויים ואי-התאמות לתקן הרשמי השייכים לקבוצת חומרים מסוכנים. כאמור, מהמידע שהתקבל ממכון

⁸² ד"ר רותי ארדי, ראש המעבדה לכימיה ובריאות וסביבה במכון התקנים, מידע שנשלח לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 11 במרץ 2020.

התקנים אי-אפשר להסיק מה משקלם של ליקויים אלו בכלל הליקויים והאי-התאמות לדרישות התקן הרשמי במוצרים שנבדקו.

למרות הליקויים שנמצאו במוצרים בבדיקות בשלב היבוא, יש הטוענים כי אין צורך בבדיקות אלו אלא יש להגביר את האכיפה בשווקים. כאמור, לדברי מר מוטי גרמיזו, יו"ר פורום מוצרי תינוקות בלשכת המסחר,⁸³ תהליך בדיקת ההתאמה לתקן בשלב היבוא אינו יעיל דיו ומעכב מאוד את הגעת המוצרים לשווקים. בשל כך מוצרים ממתנים בנמלים או במחסנים זמן רב, וההוצאות על עלות הבדיקות והאחסון מושגות בסופו של דבר על הצרכנים. לדבריו, יש לשחרר את המוצרים מבדיקות ארוכות ויקרות ומן הביורוקרטיה שכרוכה בהן, ובמקום זאת – להגביר את האכיפה בשווקים (שלדבריו כיום אינה מספקת כלל) כדי להבטיח שלא יהיו בהם מוצרים לא איכותיים ומסוכנים.

5. תקנים מחייבים של מוצרי תינוקות וילדים

כאמור, תקן שקבע המכון אך שר הכלכלה לא הכריז עליו כתקן רשמי הוא תקן וולונטרי. ואולם תקנים וולונטריים מחייבים את הציבור אם יש בחקיקה ראשית או בחקיקת משנה הפניה לתקנים הוולונטריים בתחומים שונים שבאחריות משרדי הממשלה, והפיקוח על העמידה בהם נתון בידי המשרדים הממשלתיים הרלוונטיים, (אך לעיתים מכון התקנים הוא הגוף הבודק בפועל את העמידה בדרישות המשרדים). התקנים האלה נקראים "תקנים מחייבים".⁸⁴ חלק מהתקנים המחייבים הם גם רשמיים.

כמה משרדי ממשלה מעורבים בהליכי קביעת תקנים, בהחלטות על שינוי תקנים ואימוץ תקנים חדשים (באמצעות הנציגים שמשותפים בוועדות התקינה ובתהליכי התייעצות של מכון התקנים ושל מינהל התקינה בדבר קביעת תקנים למוצרים או תהליכים שקשורים לתחום פעילותם של המשרדים) ובפיקוח על התקנים המחייבים.⁸⁵ בינואר 2017 היו בישראל כ-360 תקנים מחייבים.⁸⁶

לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת מסר מכון התקנים רשימה של כל התקנים המחייבים, ששייכים כיום לתחומי האחריות של משרדי ממשלה. מכון התקנים לא חילק את התקנים לקטגוריות ולכן אין לנו רשימה מדויקת של כל התקנים המחייבים החלים על מוצרי תינוקות וילדים. בבדיקה של רשימת התקנים שנעשתה במרכז המחקר והמידע נמצאו תקנים מחייבים

⁸³ מוטי גרמיזו, יו"ר פורום מוצרי תינוקות בלשכת המסחר, שיחת טלפון, נובמבר 2020.

⁸⁴ מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

⁸⁵ שם.

⁸⁶ שם.

מעטים שחלים על מוצרי תינוקות וילדים. כמו כן נמצא בבדיקה כי תקנים אלו עוסקים בבטיחות ובמפרט טכני של מוצרים, ולא מצאנו התייחסות להימצאות חומרים מסוכנים בהם. להלן כמה דוגמאות לתקנים מחייבים של מוצרי תינוקות וילדים ושל מוצרים אחרים שיש להם נגיעה לילדים שמשרדי ממשלה אחראים להם.

לוח 4: דוגמאות לתקנים מחייבים של מוצרים לתינוקות וילדים⁸⁷

המשרד האחראי	מוצר ותקן	החוק הרלוונטי
משרד התחבורה	ת"י 1279: דרישות ל"מושב בטיחות" - מושב הרתום לרכב באמצעות חגורת בטיחות המיועד להסעת ילדים ברכב, שמונתקנות בו חגורות המיועדות לרתימת הילד אליו, ול"מושב מגביה" - מושב המיועד להסעת ילדים ברכב כשהילד היושב עליו רתום בחגורת הבטיחות של הרכב	תקנות התעבורה, התשכ"א-1961
משרד הפנים	ת"י 1045, חלק 2: בידודם התרמי של אלמנטי המעטפת של בתי ספר וגני ילדים יתוכנן ויבוצע בהתאם לת"י 1045, חלק 2	תקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל-1970
משרד הבריאות	ת"י 1346: אריזות קשות לפתיחה לילדים - דרישות והליכי בדיקה לאריזה לסגירה חוזרת, שהופקדה לעיון הציבור בספרייה ובשירות המזון	תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי תזונה), התשנ"ז-1997
	אין בחפץ משום סיכון למשתמש בו או לזולתו; היה החפץ צעצוע - הוא עומד בדרישות ת"י 562 - בטיחות צעצועים	תקנות בריאות הציבור (מזון) (אריזת מזון המכילה חפץ), התשנ"ה-1995
משרד הביטחון	בתי-תקע ומפסקי הזרם יעמדו בדרישות ת"י 981 בהתאם ל-IP447 (כל אחת מהספרות), יהיו מוגנים מפני מים ויותקנו בגובה שלא יפחת מ-1.40 מטרים מפני הרצפה, זולת במקומות שבהם נדרש אחרת לפי חוק החשמל, התשי"ד-1954, כגון חדרי תינוקות ומוסדות חינוך.	תקנות ההתגוננות האזרחית (מפרטים לבניית מקלטים), התש"ן-1990

כפי שצוין לעיל, הפיקוח על העמידה בתקנים המחייבים הוא באחריות משרדי הממשלה, אך לעיתים מכון התקנים הוא הגוף הבודק בפועל את העמידה בדרישות המשרדים.⁸⁸ במסמך זה לא נבדקה סוגיית הפיקוח של משרדי הממשלה על תקנים מחייבים. הנושא ראוי לבדיקה נפרדת בהקשר של דיון על מוצרים נבחרים ועל המשרדים הרלוונטיים.

כאמור, מבקר המדינה בדק בשנים 2016-2017 את המעורבות הממשלתית בתהליכי תקינה ואת הפעולות שנעשו לצמצום חסמי האסדרה לשם הגברת התחרותיות והורדת מחיר הטובין לצרכנים, ובתוך כך נבדק הפיקוח על התקנים המחייבים. במהלך הביקורת מסר הממונה על

⁸⁷ רשימת תקנים מחייבים שנשלחה ממכון התקנים לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת על ידי דליה ירום, מנהלת אגף התקינה במכון התקנים, 24 באוקטובר 2019.

⁸⁸ מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', תהליך התקינה בישראל - משרד הכלכלה והתעשייה, 25 באוקטובר 2017.

התקינה במשרד הכלכלה למבקר כי הוא אינו אחראי לאכיפת תקינה שקיבלה מעמד מחייב מכוח אזכורה בחוקים ותקנות שבסמכותם של משרדי ממשלה אחרים, והמשרדים הם האחראים לבחינת השפעתם של תקנים מחייבים מסוג זה על המשק. במשרד הכלכלה פועל ממונה על חוקיות היבוא שמכוח החלטת הממשלה בוחן את השפעתם של תקנים אלו על היבוא. בהחלטת ממשלה אף הוטלה על המשרדים חובה ליידיע את משרד הכלכלה על שינויים ודרישות בנושאים הללו. לדעת מבקר המדינה, הסדר זה, המעביר את האחריות לאכיפת תקנים מחייבים מן הממונה על התקינה למשרד הממשלה שהתקן הנזכר בחקיקה באחריותו, אינו תמיד יעיל. לממונה על התקינה יש משאבים לבחינת יישומם של התקנים והתנהלות התעשייה לפיהם. לפיכך, מבקר המדינה הציע להגביר את מעורבות מינהל התקינה הן בקביעת שינויים לאומיים בתקנים מחייבים והן בתהליך הפיכת התקן למחייב.⁸⁹

6. תקנים וולונטריים של מוצרי תינוקות וילדים

כאמור, כל תקן שקבע מכון התקנים אך שר הכלכלה לא הכריז עליו כתקן רשמי והוא לא הוכרז כתקן מחייב הוא תקן וולונטרי – תקן שהכינו ועדות תקינה ומוצגת בו דרך נאותה לייצור מוצר או את תכונותיו הרצויות. למכון התקנים אין סמכות לחייב עמידה בתקן וולונטרי. בישראל יש כ-3,000 תקנים וולונטריים.⁹⁰ אין לגורמים מקצועיים נתונים על מספר התקנים הוולונטריים היעודיים למוצרי תינוקות וילדים. **לפי מינהל התקינה, למוצרי התינוקות והילדים העיקריים יש תקנים רשמיים.**

כאשר יצרנים או יבואנים מעוניינים מרצונם לסמן שהמוצרים שהם מייצרים או משווקים מתאימים לתקן וולונטרי, עליהם לעבור תהליך כדי לקבל תו תקן של מכון התקנים. בתהליך זה נבדקת במכון התקנים ההתאמה של המוצרים המיועדים לסימון לדרישות התקן, ורק אם נמצא שהם מתאימים לדרישות האלה הם נכנסים לפיקוח של מכון התקנים ומקבלים היתר של המכון לסימון תו תקן.⁹¹ תו התקן מציין כי המוצרים הנושאים אותו מתאימים לדרישות התקנים החלים על המוצר.

כאמור, סימון תו תקן הוא רשות ולא חובה, פרט למוצרים ששר הכלכלה קבע כי חובה לסמנם בתו תקן שכן נדרשת בקרה של מכון התקנים על המוצר ותהליכי ייצורו כדי להבטיח את התאמתו לדרישות התקנים.⁹²

⁸⁹ ש.ם.

⁹⁰ ש.ם.

⁹¹ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה, אלכסנדרה ארונין, מנהלת תחום מדיניות תקינה וקשרי חוץ, ונטלי רובנשטיין, מנהלת תחום הנדסת מכונות, מינהל התקינה, שיחת טלפון, פברואר 2020.

⁹² מכון התקנים, תו תקן, כניסה אחרונה: 18 במאי 2020.

מהמידע שמכון התקנים מפרסם על תקנים של מוצרי תינוקות וילדים⁹³ עולה כי בקטגוריה זו יש כיום 80 תווי תקן. יותר מ-50 מהם מיועדים למתקני משחקים במוסדות חינוך וחצרות; כאמור, מוצרים אלו חייבים בתו תקן והם גם בעלי תקן רשמי. מוצרים אחרים שיש להם תקן רשמי והם חייבים גם בתו תקן הם אביזרי שתייה (ת"י 5817) ומוצצים (ת"י 1157). מוצרים שיש להם תקן רשמי אך אינם חייבים בתו תקן הם למשל חיתולי מכנס חד-פעמיים לתינוק (ת"י 818, חלק 2), מזרנים ומגיני ראש למיטות ועגלות של תינוקות (ת"י 1548) ועריסה לתינוק (ת"י 682, חלק 3). לא מצאנו ברשימות של מכון התקנים מוצרי תינוקות וילדים נושאי תו תקן שיש להם תקן וולונטרי.⁹⁴

הגורמים המקצועיים לא מסרו לנו מה מספר התקנים הוולונטריים החלים על מוצרי תינוקות וילדים. ברשימת התקנים של מוצרי תינוקות וילדים שמופיעה באתר מכון התקנים נמצאו תקנים וולונטריים מעטים בקטגוריית התקנים למוצרי תינוקות וילדים:⁹⁵ תקן לגופיות ותחתונים מכותנה לגברים ולילדים (ת"י 452; לרבות דרישות לגבי חומרים), תקן חיתולי כותנה לתינוקות (חלק 1 של ת"י 818 – חיתולים), תקן לנייר ציור לבתי ספר ולגני ילדים (ת"י 879), תקן נעלי ילדים (ת"י 971, לרבות דרישות לטיב החומרים שהנעלים עשויות מהם), תקנים לסימון גודלי לבוש עליון ותחתון של ילדים (ת"י 993) ותקן ל"טרמפולינות לתינוקות" (ת"י 12790). **כאמור, על פי גורמי מינהל התקינה, למוצרי התינוקות והילדים העיקריים יש תקנים רשמיים.**

יש תקנים וולונטריים שיש בהם הפניות לתקנים רשמיים, ואת דרישות התקנים הרשמיים שיש אליהם הפניות חובה לקיים.

בדוח מבקר המדינה בנושא התקינה בישראל עלה כי מספר התקנים הוולונטריים בישראל נמוך ממספרם במדינות מערביות – כ-3,000 תקנים בישראל לעומת כ-10,000 תקנים ברבות מן המדינות המתועשות. מבקר המדינה ציין כי המדינה מממנת את רוב הוצאות התקינה ופועלת בתחום בעיקר בתקינה רשמית ובתקנים מחייבים. לדעת המבקר, על משרד הכלכלה ומשרד האוצר לשקול את הרחבת התחומים שתקנים נכתבים בהם לתחומים חדשים ולתקנים וולונטריים, שלא ניתנה להם תשומת לב בשנים האחרונות.⁹⁶

⁹³ שם.

⁹⁴ מכון התקנים, חיפוש ארגונים ומוצרים מאושרים, תקינה: [תינוקות וילדים – תו תקן](#), כניסה אחרונה: 18 במאי 2020.

⁹⁵ שם.

⁹⁶ מבקר המדינה, דוח שנתי 68א', [תהליך התקינה בישראל – משרד הכלכלה והתעשייה](#), 25 באוקטובר 2017.

7. יבוא אישי ותקינה של מוצרי תינוקות וילדים

בעקבות ועדת טרכטנברג והחלטות הממשלה שהתקבלו⁹⁷ בתגובה על מחאת יוקר המחיה של הציבור בארץ בשנת 2011, ובמטרה להגביר את התחרות במשק ולהפחית את יוקר המחיה, בינואר 2012 פרסם שר האוצר צו יבוא אישי לארץ.⁹⁸ בצו נקבעו נורמות כלליות רחביות על פי החלטת הוועדה המשותפת של משרד הכלכלה ומשרד האוצר והוגדר יבוא אישי, למשל כמות מותרת של מוצרים ביבוא אישי במשלוח אחד והסכום המקסימלי לרכישות פטורות ממיסי יבוא. צו יבוא אישי, התשע"ט–2019, מגדיר יבוא אישי כ"יבוא של טובין שלא באמצעות עוסק, שאינם מיועדים לצורכי אספקה, ייצור או מתן שירותים, והם מיובאים בכמות סבירה לשימוש האישי או המשפחתי של היחיד המייבא. מוצר שאינו עונה על הגדרה זו - צו יבוא אישי אינו חל עליו, ויחולו עליו ההוראות הקבועות בצו יבוא חופשי".⁹⁹

בצו יבוא אישי נקבע שעסקה שמחירה עד 75 דולר ארה"ב פטורה לגמרי ממיסי יבוא, לרבות מע"מ. עוד נקבע בצו שיבוא אישי בסכום של מעל 75 דולר ארה"ב ועד 325 דולר ארה"ב פטור ממכס, אך חייב במס קנייה (אם הוא חל) ובמע"מ.

על פי הקבוע בצו כיום (עם השנים נעשו בצו תיקונים, ובין היתר עודכנו הסכומים והכמויות של המוצרים שאפשר להביא במסלול יבוא אישי), הכמות המותרת ביבוא מוצרי צריכה תהיה עד חמש יחידות או עד 1,000 דולר (אך לא יותר מ-30 יחידות). כמות זו תחול על סוג מוצר מסוים במשלוח מסוים.¹⁰⁰ כמו כן, בצו נקבע כי אפשר לקבוע שמוצרים לא ייחשבו יבוא אישי אם יעמדו באחד התנאים האלה:

- סוג מוצר שערכו מעל 200 דולר ארה"ב וכמות היבוא שלו עולה על חמש יחידות בשנה קלנדרית;
- סוג מוצר שערכו מתחת ל-200 דולר ארה"ב וכמות היבוא שלו עולה על 30 יחידות ברבעון.

⁹⁷ החלטת הממשלה מס' 4191, הגברת התחרותיות והפחתת יוקר המחיה, 29 בינואר 2012, עדכון: 19 בספטמבר 2017; החלטת הממשלה מס' 2754, הפחתת יוקר המחיה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי, 18 ביוני 2017, עדכון: 19 בספטמבר 2017; החלטת הממשלה מס' 1564, הסרת חסמים ליבוא אישי, 24 באפריל 2014, עדכון: 18 בספטמבר 2017.

⁹⁸ משרד הכלכלה והתעשייה, צו יבוא אישי, התע"ט–2019, דברי הסבר.
⁹⁹ שם.

¹⁰⁰ משלוחים שיישלחו מאותו ספק לאותו יבואן בהפרש של עד 72 שעות ביניהם ייחשבו משלוח אחד, לפי סעיף 3(ב)2 לצו יבוא אישי.
התע"ט–2019.

בצו נכללים מוצרים רבים המותרים ליבוא אישי, ובהם מוצרים שמיועדים במישרין או בעקיפין לתינוקות וילדים, כמו תוספי מזון, מוצרי טיפוח וקוסמטיקה, מוצרי תעבורה דוגמת כיסא תינוק לרכב, מוצרי חשמל ביתיים ורהיטים.¹⁰¹

חלק מהמוצרים אינם נתונים בפיקוח במסגרת הצו, אך מוצרים שעל פי משרד הכלכלה "שכיחים ביבוא", כמו קסדות אופניים וכיסאות בטיחות לתינוקות לרכב, יישארו בפיקוח: משרד התחבורה יבדוק אם הם מסומנים בסימון התקן הבין-לאומי במעמד השחרור מהמכס, אך אין צורך בהגשת בקשה מיוחדת לביצוע בדיקות של מעבדות מוסמכות של מכון התקנים. עם זאת, יבואנים של מוצרים שלא יהיו מסומנים כנדרש יידרשו להגיש בקשה לאישור של מעבדה מוסמכת. לצורך השוואה נציין כי בתחום התמרוקים מותר לייבא ביבוא אישי את כל המוצרים ללא צורך באישור,¹⁰² אך כאמור, מסמך זה אינו עוסק במוצרים מסוג זה.

אנשי מקצוע העוסקים בתקינה ובבריאות מתחו ביקורת על צו יבוא אישי. לטענתם, יבוא אישי של מוצרי תינוקות וילדים באופן בלתי מבוקר (למשל, בלי לוודא את עמידתם בדרישות התקנים הרשמיים) עלול לסכן את בריאותו ואת בטיחותו של הציבור. כמו כן מתעורר חשש כי בתנאים של יבוא אישי אפשר לייבא מוצרים ללא בקרה לא רק לצריכה אישית אלא גם למכירה שלא כחוק, ולא תמיד גורמי האכיפה יוכלו למנוע זאת.¹⁰³ מנגד, נטען כי לא נכון להטיל רגולציה נוספת על תהליך היבוא האישי או לעצור את צמיחתו המתמדת.¹⁰⁴

בדיון הוועדה לזכויות הילד של הכנסת בנושא "הסכנות הטמונות ביבוא אישי של צעצועים ומוצרי תינוקות" בדצמבר 2018 הציג סמנכ"ל איגוד לשכת המסחר הערכה משנת 2018 שלפיה כ-80 מיליון חבילות של מוצרים נכנסו לארץ ביבוא אישי וכ-38% מהחבילות האלה הכילו צעצועים ומוצרי תינוקות. לדבריו, יתכן שחלק מהמוצרים האלה בהחלט איכותיים, אך "המדינה למעשה איבדה שליטה על כל נושא היבוא האישי".¹⁰⁵ מנגד, הממונה על חוקיות היבוא במשרד הכלכלה ציין כי היבוא האישי עשוי לאפשר קניית דברים שעומדים ברגולציה בין-לאומית, שלעיתים היא עדכנית יותר מהרגולציה בארץ (שכן היא טרם אומצה, כאמור).¹⁰⁶

¹⁰¹ משרד הכלכלה והתעשייה, צו יבוא אישי נחתם, 13 במאי 2019.

¹⁰² משרד הכלכלה והתעשייה, צו יבוא אישי, התע"ט-2019, דברי הסבר.

¹⁰³ דברי ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, השירות לבריאות הציבור במשרד הבריאות, וחיים עוז, סמנכ"ל איגוד הלשכות המסחר, פרוטוקול מס' 262 משיבת הוועדה לזכויות הילד בנושא: "הסכנות הטמונות ביבוא אישי של צעצועים ומוצרי תינוקות", 18 בדצמבר 2018.

¹⁰⁴ אנואר חילף, הממונה על חוקיות היבוא במשרד הכלכלה, שם.

¹⁰⁵ חיים עוז, סמנכ"ל איגוד הלשכות המסחר, שם.

¹⁰⁶ אנואר חילף, הממונה על חוקיות היבוא, משרד הכלכלה, שם.

יש הסבורים כי יבוא מוצרי תינוקות וילדים בלי פיקוח במסגרת צו יבוא אישי מסכן את הבטיחות והבריאות של הילדים ויש להגבילו. מנגד נטען כי הגבלות על יבוא אישי יפגעו בניסיון להפחית את יוקר המחיה ולהגביר את התחרות במשק.

בדיון הציג נציג משרד הבריאות את ההצעה של המשרד שעל פיה יש לקבוע נהלים נפרדים לקבוצת מוצרי התינוקות והילדים שנכנסים לארץ ביבוא אישי ולהגביל כמויות וסוגים של מוצרים שאפשר להכניסם ללא בדיקה, כדי למנוע הכנסה והפצה מוצרי תינוקות וילדים לא מפוקחים שעלולים לסכן את הבטיחות והבריאות של הילדים בארץ.¹⁰⁷

יו"ר הוועדה יפעת שאשא ביטון ציינה בסיכום הדיון כי הוועדה מעודדת יבוא אישי של מוצרי תינוקות וילדים וקוראת להורים לערוך קניות מושכלות ולבחון את האיכות והבטיחות של המוצרים שהם רוכשים ללא קשר לדרך רכישתם: ביבוא אישי באינטרנט, ברכישה אישית בחו"ל או בחנויות בארץ. הוועדה קראה גם למשרדים הנוגעים בדבר לקדם את ההסברה בנושא צעצועים ומוצרים מסוכנים לתינוקות וילדים.¹⁰⁸

סגן שר הבריאות יעקב ליצמן עסק בנקודה זו במכתב ששלח ליו"ר הוועדה לאחר הדיון. הוא כתב כי "פתיחת השוק ליבוא אישי שאינו מפוקח ושאינו מוגבל צפויה להחמיר את הסכנה הבריאותית והבטיחותית לאוכלוסיית היעד [...]". **העמדה המקצועית של משרד הבריאות היא שיש להחריג מוצרים ייעודיים לגיל הרך מצו היבוא האישי** (ההדגשה אינה במקור). [...] משרד הבריאות תומך במהלך הסברה נרחב לציבור וישמח לקחת בו חלק. עם זאת, עד שהמסרים יוטמעו בתודעה הצרכנית, ובהמשך להמלצת משרד הבריאות לממשלה, אנו מבקשים מהוועדה לזכויות הילד לצאת באמירה ברורה לפיה יש להחריג את קבוצת המוצרים הייעודיים לגיל הרך מצו היבוא האישי. בהינתן שתהליך ההסברה ישיג את מטרתו, ניתן יהיה לשוב ולשקול בעתיד את צירוף המוצרים האמורים לצו היבוא האישי".¹⁰⁹

על פי עמדת משרד הבריאות יש להחריג את קבוצת המוצרים הייעודיים לגיל הרך מצו היבוא האישי עד שהמסרים על הסכנה הטמונה בהזמנת מוצרים אלו במסגרת יבוא אישי בלי פיקוח יוטמעו בתודעת הצרכנים.

8. סיכום ונקודות מוצעות לדיון

מהנתונים שהוצגו במסמך אפשר ללמוד כי התקינה הרשמית של מוצרי תינוקות וילדים בישראל וההסדרה שלה בחקיקה מסייעות בהפחתת ההיחשפות של תינוקות וילדים למוצרים לקויים שעלולים לסכן את בטיחותם ואת בריאותם. מעידים על כך השיעורים הגבוהים למדי של מוצרים שנמצאו בהם ליקויים ואי-עמידה בדרישות התקן בבדיקות של מכון התקנים בשלב היבוא. עם זאת, פתרון זה אינו מלא כיום, מכמה סיבות: פיקוח לא מספק של הממונה על התקינה, האחראי לפיקוח על המוצרים בשווקים, ומכאן גם חוסר יכולת לערוך בדיקות מקיפות למספר גדול של מוצרים; היעדר מערכת ממוחשבת למעקב אחר תוצאות הפיקוח; התמשכות הליכי קביעת תקנים חדשים או עדכון תקנים קיימים על פי השינויים בשוק ובתקינה הבין-לאומית.

¹⁰⁷ ד"ר שי רייכר, מנהל תחום הערכת סיכונים, השירות לבריאות הציבור במשרד הבריאות, שם.

¹⁰⁸ שם.

¹⁰⁹ מכתב של סגן שר הבריאות יעקב ליצמן ליו"ר הוועדה לזכויות הילד יפעת שאשא ביטון בנושא: הסכנות הטמונות ביבוא אישי של צעצועים ומוצרי תינוקות, 23 בדצמבר 2018.

להלן סיכום הקשיים העיקריים שעומדים היום הגורמים המקצועיים בתחום התקינה, המשפיעים על הפיקוח על העמידה בתקנים למוצרי תינוקות וילדים:

- מדי שנה ננקטים הליכי אכיפה מעטים למספר קטן של מוצרי תינוקות וילדים, משום שמספר המפקחים במינהל התקינה קטן.
- מערך הפיקוח של מינהל התקינה פועל כיום בלי מערכת ממוחשבת לניהול הליכי אכיפה. בשל כך אי-אפשר ללמוד על התוצאות המלאות של הליכי פיקוח ואכיפה ועל הסיבות העיקריות לכך שמוצר זה או אחר נמצא לקוי (למשל, בשל הימצאות חומרים מסוכנים או בעיות בטיחות אחרות).
- עדכון תקנים וקביעת תקנים חדשים בארץ נמשכים זמן רב ואינם מקבילים תמיד להליכים בחו"ל. הדבר אינו מאפשר ליבואנים לייבא לארץ מוצרים חדשניים, שלעיתים הם איכותיים, בטוחים וזולים יותר.
- פרסום ליקויים שנמצאו במוצרים מטעם גורמי האכיפה זמין לציבור לזמן מוגבל, עד שהיבואן או היצרן מתקנים את הליקויים. ייתכן שבשל כך עלול להימשך השימוש במוצרים לקויים (מוצרים שנרכשו לפני תיקון הליקויים בהם) בשל חוסר מודעות של הציבור.
- בשנים אחרונות התפתח תחום היבוא האישי, שבו אין פיקוח על רוב מוצרי התינוקות והילדים המיובאים לארץ לשימוש אישי. יש חשש כי במנגנון המשלוחים מיובאים מוצרים לקויים וכי מוצרים שמיובאים במסגרת יבוא אישי ישמשו שלא כחוק למטרות מסחריות. גורמים אלו עלולים להוות סכנה לבריאות הילדים בארץ.
- בכל הנוגע לפיקוח על התקינה הרשמית של מוצרי תינוקות וילדים, משרד הכלכלה והתעשייה משמיע שני קולות:

מחד גיסא המשרד מעודד את התפתחות השוק החופשי – יצרנים מקומיים לצד יבוא מוצרים ביבוא רשמי וביבוא אישי – כדי להגביר תחרות, להפחית את יוקר המחיה ולקדם את המסחר והעסקים בארץ. כאמור, יש שסבורים שיבוא אישי של מוצרי תינוקות וילדים בלי לוודא את עמידתם בדרישות התקנים הרשמיים בארץ עלול לסכן את בריאותו ואת בטיחותו של הציבור. מאידך גיסא, המשרד אחראי ליצירת מנגנון הגנה על הילדים מפני סכנות בטיחותיות ובריאותיות שעלולות להיגרם ממוצרים המיועדים להם באמצעות קביעת תקנים רשמיים ואכיפת העמידה בהם ויתכן שמנגנון זה עשוי להגביל את האפשרויות של השוק החופשי ולצמצם את רמת המסחר והתחרות.

נשאלת השאלה אם הטיפול בשני מישורים אלו במקביל יעיל ומסייע ביצירת איזון ביניהם או שמא עשויה להיות התנגשות בין שני התפקידים אשר תקשה על ביצועם היעיל?

נספח 1: תקנים ישראליים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים

תקנים ישראליים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים ¹¹⁰			
מספר	מספר התקן והמהדורה	שם התקן	תקן זר שאומץ כתקן ישראלי
1	ת"י 20, חלק 2.10, ספטמבר 2009	נורות: דרישות מיוחדות – מנורות מיטלטלות לילדים	הנציבות הבין-לאומית לאלקטרוניקה (CIE) 1-2-60598 0
2	ת"י 562, חלק 1, יוני 2011	בטיחות צעצועים – תכונות מכניות ופיזיקליות	התקן האירופי EN 71-1:2005+A9
3	ת"י 562, חלק 2, ינואר 2018	בטיחות צעצועים – דלקות	התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 71-2:2011+A1
4	ת"י 562, חלק 3, ינואר 2018	בטיחות צעצועים – נדידת יסודות כימיים מסוימים	התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 71-3:2013+A1
5	ת"י 562, חלק 7, ינואר 2018	בטיחות צעצועים – צבעי אצבעות: דרישות ושיטות בדיקה	התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 71-7:2014
6	ת"י 562, חלק 8, מרץ 2015	בטיחות צעצועים – צעצועי פעילות לשימוש ביתי	התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 71-8:2011
7	ת"י 681, חלקים 1 ו-2, מרץ 2010	לולים לשימוש ביתי: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן האירופי EN 12227, חלקים 1 ו-2
8	ת"י 681, חלק 3, מרץ 2010	לולים לשימוש ביתי – עגלולים: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	תקן ישראלי (מבוסס בחלקו על תקני EN של אירופה)
9	ת"י 682, חלקים 1 ו-2, אוקטובר 2015	מיטות ומיטות מתקפלות לתינוקות לשימוש ביתי: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן של הוועדה האירופית לתקינה (CEN) EN 716-1:2008+A1, (CEN) EN 716-2:2008+A1
10	ת"י 682, חלקים 3 ו-4, פברואר 2010	מיטות ומיטות מתקפלות לתינוקות לשימוש ביתי – עריסות: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקנים האירופיים EN 1130-2:1996, EN 1130-1:1996
11	ת"י 818, חלק 2, נובמבר 2018	חיתולים – חיתולי מכנס חד-פעמיים לתינוקות	תקן ישראלי (מבוסס בחלקו על תקני EN של אירופה)
12	ת"י 873, דצמבר 2017	ילקוט לתלמיד	תקן ישראלי (מבוסס בחלקו על תקני EN של אירופה)
13	ת"י 1048, ספטמבר 2009, גיליון תיקון מס' 1 ממאי 2019	מוצרי טיפול בילדים – עריסות נישאות ומעמדים לתינוקות: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן האירופי EN 1466:2004+A1

¹¹⁰ לודמילה ניימן, מנהלת תחום בכירה כימיה ואיכות הסביבה במינהל התקינה, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דוא"ל, 9 באוגוסט 2019, נשלחה ב-19 באוגוסט 2019.

תקנים ישראליים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים - המשך			
מספר	מספר התקן והמהדורה	שם התקן	תקן זר שאומץ כתקן ישראלי
14	ת"י 1107, פברואר 2006	התקני ריסון לילדים ברכב מנועי	התקנה האירופית Addendum 43:Regulation No.44,E/ECE/324
15	ת"י 1157, יוני 2018	מוצרים לשימוש ילדים ולטיפול בהם - מוצצים לתינוקות וילדים קטנים: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	תקן של הוועדה האירופית לתקינה EN 1400:2013+A1
16	ת"י 1273, ספטמבר 2009	מוצרים לשימוש ולטיפול בילד - "הליכונים" לתינוקות: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן האירופי EN 1273:2005
17	ת"י 1498, חלקים 1-8, מרץ 2006	מתקני משחקים: דרישות בטיחות (כלליות ונוספות)	התקן האירופי EN 1176 על חלקיו
18	ת"י 1548, פברואר 2018	מזרנים ומגיני ראש למיטות ולעגלות של תינוקות ופעוטות ולחפצים ביתיים דומים	התקן הבריטי BS 1877-10:2011+A1
19	ת"י 1604, חלק 1, מרץ 2009	מכונות ומבנים של ירידים וגני שעשועים: בטיחות	התקן האירופי EN 13814:2000
20	ת"י 1605, חלק 1, אוגוסט 2014	מגלשות מים: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן האירופי EN 1069-1:2010 או התקן האמריקני ASTM F2376:2008
21	ת"י 1888, נובמבר 2015	מוצרים לטיפול בילדים - עגלות ילדים: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן של הוועדה האירופית לתקינה EN 1888(CEN):2012
22	ת"י 4007, חלק 1, ספטמבר 2009	ריהוט - מיטות קומתיים ומיטות גבוהות לשימוש ביתי: דרישות בטיחות, חוזק וקיימות	התקן האירופי EN 747-1:2007
23	ת"י 5115, חלקים 1 ו-2, יולי 2019	יחידות החתלה - יחידות החתלה לשימוש ביתי: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקנים האירופיים ,EN 12221-1:2008+A1 EN 12221-2:2008+A1
24	ת"י 5378, אוגוסט 2010	מתקני משחקים מתנפחים: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן האירופי EN 14960:2006
25	ת"י 5817, חלקים 1 ו-2, מרץ 2008	מוצרים לשימוש ילדים ולטיפול בהם - אביזרי שתייה	התקן האירופי EN 14350-1:2004
26	ת"י 6558, חלק 1, מאי 2018	בטיחות תכשיטים - תכשיטים לילדים: דרישות בטיחות	התקן של האגודה האמריקנית לבדיקות ולחומרים ASTM F2923:2014
27	ת"י 8098, פברואר 2019	אופניים - אופני ילדים: דרישות בטיחות	התקן של הארגון הבין-לאומי לתקינה ISO 8098:2014

תקנים ישראליים רשמיים למוצרי תינוקות וילדים - המשך			
מספר	מספר התקן והמהדורה	שם התקן	תקן זר שאומץ כתקן ישראלי
28	ת"י 12586, ינואר 2018	אביזרים לטיפול בילדים - מחזיק מוצץ: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן של הוועדה האירופית לתקינה EN 12586:2007+A1:2011
30	ת"י 14036, מרץ 2018	מוצרים לשימוש של ילדים ולטיפול בהם - נדנדות הקפצה לתינוקות: דרישות בטיחות ושיטות בדיקה	התקן של הוועדה האירופית לתקינה EN 14036 (CEN):2003
31	ת"י 14372, פברואר 2018	מוצרים לשימוש ילדים ולטיפול בהם - סכין, כף ומזלג (סכו"ם) ואביזרי האכלה: דרישות בטיחות ובדיקות	התקן האירופי EN 14372:2004
32	ת"י 14988, חלקים 1 ו-2, מרץ 2009	כיסאות גבוהים לילדים: דרישות בטיחות	התקן האירופי EN 14988:2006